

Plenum

Söndag 28.3.2021 kl. 12.00—17.13

3. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet

Regeringens proposition RP 38/2021 rd

Utskottets betänkande EkUB 7/2021 rd

Andra behandlingen

Förste vice talman Tarja Filatov: Ärende 3 på dagordningen presenteras för andra behandling. Innehållet har godkänts i första behandlingen och lagförslaget kan nu antas eller förkastas. — Ledamot Simula.

Debatt

12.04 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Ravintola-ala on ottanut kenties kovimmat iskut viimeisen vuoden aikana, ja on todennäköistä, ettei ravintolakulttuuri pandemian jälkeen välttämättä koskaan palaudu entiselleen. Rajoituksissa ei ole huomioitu riittävän tarkasti ravintoloiden erilaisia profiileja, joten kärsijän asemaan ovat joutuneet nekin, joiden tiloissa ei ole ollut lainkaan tartuntoja. Ravintolat ovat pääasiassa toimineet vastuullisesti, joten pitkittyneet rajoitustoimet alkavat käydä alalle hyvin kohtuuttomiksi. Ravintoloille olisi pitänyt antaa jo aiemmin kädenojennus esimerkiksi arvonlisäveron alentamisena, mutta kuten perussuomalaisten ja kokoomuksen talousvaliokunnassa tekemässä vastalauseessa tuodaan ilmi, se tulisi antaa viimeistään nyt. Samoin olisi annettava anniskeluoikeuden omaaville ravintoloille oikeus myydä viinejä ulos. Niin ikään olennaista on valmistella ravintolasulun jälkeiselle ajalle sellaiset säännökset, jotka mahdollistavat ravitsemusliikkeiden avaamisen kannattavasti ja huomioiden erilaisten ravintoloiden riskiprofiilit. Tätä ei hallitus valitettavasti tunnu olevan tekemässä.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koponen.

12.06 Ari Koponen ps: Puhemies! Toivon, ettei hallitus unohda, että Suomessa yrityksistä noin 93 prosenttia on alle 10 hengen yrityksiä. Koko 2000-luvulla uudet työpaikat Suomessa ovat syntyneet juuri pieniin ja keskisuuriin yrityksiin.

Viime vuonna tässä salissa: ”Kaiken kaikkiaan hallituksen toimet yhteensä ovat noin 15 miljardia euroa. Ja tämä tarkoittaa sitä, että me todellakin olemme tosissamme sen kanssa, että yksikään yritys ei ajaudu tämän kriisin takia konkurssiin eikä ihmiset massatyöttömyyteen.” On tärkeää, että laajojen rajoitusten sijasta on käytettävä mahdollisimman tarkkaan kohdennettuja, alueellisesti ja ajallisesti rajattuja toimia, aivan kuten mietinnössä todetaan, mutta ravintolat olisivat tarvinneet jo pitkään selkeää suunnitelmaa tulevista, aivan kuten monessa muussa maassa on. Nykyinen epätietoisuus ja viestintä on täysin kestä-

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

töntä. Ala tarvitsee päättäjiltä ymmärrystä, miten se toimii, ja tekoja sen mukaan. Vain teot ratkaisevat. Lämpimät puheet eivät enää kannu. Tuet täytyy saada hakuun ja maksuun paljon nykyistä nopeammin, siis nopeasti, kulut kun eivät lopu kuin seinään ravintoloita suljettaessa.

Yksi vaihtoehto ravintoloiden kriisiin olisi palauttaa tietyltä ajalta maksetut arvonlisäverot. Tämä perustuisi silloin faktuaaliseen liikevaihtoon. Tiedot saisi verottajalta hyvinkin äkkiä. Tämä olisi varmasti monelle helpotus tuskallisen tilanteen keskellä ja antaisi toivoa uudelleenavaamiseen. Kun kenttää kuuntelee, niin koko ala tuntee olevansa tällä hetkellä vain yksi sylkykuppi.

Ja, puhemies, vielä aivan loppuun lainaus Ylen tämän päivän uutisesta: ”Nuorten naisten itsetuhoisuus on lisääntynyt Japanissa koronavuoden aikana. Myös Suomessa avun tarve on kasvanut.” Päätöksiä tehdessä hallituksen kannattaa pitää kirkkaana mielessä myös sulkujen haitat ja niistä aiheutuva inhimillinen ja taloudellinen tuska.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Östman.

12.08 Peter Östman kd: Arvoisa rouva puhemies! Perustuslakivaliokunta oli jo keväällä 2020 antamassaan lausunnossa edellyttänyt säättämisjärjestyskysymyksenä, että ravitsemisliikkeen aukiolon rajoitus porrastetaan alueellisesti epidemian tilan mukaan ja että rajoitukset tulevat sidotuiksi poikkeusoloihin ajallisesti. Miten tässä asiassa on onnistuttu? Kuinka paljon tartuntoja on ollut esimerkiksi lounasravintoloissa tai esimerkiksi perinteisissä kahviloissa?

Eduskunta on jo aikaisemmin ravitsemisliikkeiden sulkemista koskevan lainsäädännön käsittelyssä myös hyväksynyt talousvaliokunnan ehdotuksesta lausuman, jonka mukaan valtioneuvostoa kehoitetaan tulevassa lainsäädännössä kolmen viikon sulkujakson jälkeen harkitsemaan mahdollisuutta rajata alueellista soveltamisalaa maakuntatasoa hienosyisemmin. Perustuslakivaliokunta oli jo keväällä 2020 lausunnossa edellyttänyt vastaavaa käytäntöä, niin kuin jo mainitsin.

Arvoisa puhemies! Aikaisempien rajoituslainsäädäntöjen yhteydessä perustuslakivaliokunta on edellyttänyt, että rajoitustoimenpiteistä on säädettävä erityyppisten ravitsemisliikkeiden osalta erityisesti siten, että rajoitukset ovat välttämättömiä yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi juuri niissä ja että sääntelyä voidaan antaa perussäännösten puitteissa asetuksenantovaltuudella.

Arvoisa puhemies! Eduskunnan tulisi kuulla, mitä perustuslakivaliokunta on edellyttänyt.

Koronakriisin aikana saimme jo alkuvaiheessa kuulla useampaan otteeseen meidän poliitikkojen suulla, että selviämme kyllä tästä — yhdessä. Tämä on toki hyvä iskulause, mutta miten tämä tehdään?

Yksi esimerkki on tämä vastalause, missä on perussuomalaisen ja kokoomuksen lausumatekstejä. Kristillisdemokraatit voivat kannattaa ainakin tätä ensimmäistä lausumaa: ”Eduskunta edellyttää, että ravintolasulun jälkeiselle ajalle valmistellaan säännökset, jotka mahdollistavat ravitsemisliikkeiden uudelleen avaamisen kannattavasti ja siten, että erityyppiset ravitsemisliikkeet ja niiden riskiprofiilit huomioidaan.”

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laiho.

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

12.11 Mia Laiho kok: Arvoisa rouva puhemies! Covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi on ravintoloiden toimintaa rajoitettu eri tavoin käytännössä jo vuoden ajan, ja nyt meillä on tässä hyväksyttävänä esitys, joka jatkaa ravintolasulkua 18.4. saakka. Eduskunnassa on myös sisällä esitys, jolla rajoitettaisiin ravintoloiden toimintaa merkittävällä tavalla myös tämän sulun jälkeen.

Arvoisa puhemies! Ravintola-ala työllistää yrittäjät mukaan lukien Suomessa 77 000 henkilöä. 30 prosenttia työntekijöistä on alle 26-vuotiaita. Ravintola-alalla on kuluneen vuoden aikana ollut merkittävä määrä lomautuksia ja irtisanomisia, jotka ovat kohdistuneet pienipalkkaisiin työntekijöihin ja nuoriin. Kun rajoitustoimet ja lomautukset kohdistuvat jatkuvasti samoihin työntekijöihin, on hätä alasta ja työntekijöiden taloudellisesta toimeentulosta suuri.

Alan liikevaihto aleni viime vuonna 1,5 miljardia euroa, minkä seurauksena alan yritykset ovat taloudellisessa hädässä. Erityisen paha tilanne on pääkaupunkiseudulla, eikä siihen viime kesäkään tuonut riittävää parannusta. Jopa 30 prosenttia ravintola-alan yrityksistä on arvioinut olevansa konkurssiuhan alla tai lopettanut toimintansa syyskuuhun mennessä, ja tämän kevään jälkeen luku on merkittävästi suurempi.

Ravintolayritykset, yrittäjät ja työntekijät tarvitsevat suunnitelmaa siitä, miten jatkaa tästä eteenpäin. Heillä on oikeus ja kohtuus tietää riittävän ajoissa ne toimet, mitä ollaan tekemässä, ja myös saada riittävät korvaukset — yrittäjillä ja myöskin työntekijöillä. Olisi myöskin järkevä vähentää omavastuupäiviä siitä, kun alkaa työttömyyskorvausta saada.

Ravintola-alaan on kohdistunut merkittäviä rajoituksia, ja on tärkeää, että hallitus laatii nyt uskottavan ulospääsystrategian rajoituksista ja että myöskin liiketoiminta on jatkossa kannattavaa ja on ravintola-alallakin mahdollisuus edelleen yrittää. Tämä on mahdollista tehdä terveysturvallisesti, jos niin halutaan. Jos vain kategorisesti laitetaan kaikki jatkuvasti kiinni, oli se ala mikä tahansa, niin ei Suomi tästä nouse.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Juvonen.

12.14 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Ravintoloiden toimintaa on rajoitettu vuoden verran. Toiminta on ollut täysin pysähdyksissä, ja monet ravintoloitsijat ja ravintoloiden työntekijät ovat olleet yhteydessä siitä tilanteesta, mikä heillä on.

Eräs ravintoloitsija kertoi, että maaliskuu on jonkunlainen virstanpylväs. Silloin nähdään lopullisesti, kuinka paljon tulee konkurssseja, kuinka paljon ravintoloita tulee myyntiin ja kuinka moni joutuu lopettamaan toimintansa. Syyskuussa on lopullinen kuolinisku, jolloin näemme tämän koronan aiheuttamat katastrofaaliset tilanteet ravintoloitsijoille. On erittäin tärkeää, että ravintoloitsijoita tuetaan ja he saavat toiminnan keskeytymisestä tarvittavat korvaukset, jotta pääsevät tämän kovan koronalamana ylitse. Kyllä se tuntuu kohtuuttomalle. Olisi erittäin tärkeää, että meille tuotaisiin selkeät luvut siitä, kuinka paljon varsinaisia altistumisia, tartuntoja on ruokaravintoloissa. Näitä lukujahan meillä ei ole, mutta olisi erittäin tärkeää, että meillä olisi selkeät, faktapohjaiset luvut, jotta voimme tehdä päätöksiä.

Epätasällinen ja epämääräinen viestintä on noussut usein näiden koronarajoitusten rinnalla esille, ja niin kansalaiset kuin myös yritykset, yrittäjät, toimijat, työntekijät, eivät itse asiassa tiedä, mitä rajoituksia on ja miten tulisi toimia. Perussuomalaiset ovat toistuvasti nostaneet täällä esiin viestinnän merkityksen ja tärkeyden, jotta ihmiset tietävät, missä me

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

oikein menemme ja mitä meillä on edessä. Kannustan ja toivon edelleen, että hallitus parantaa juoksua viestinnässä ja kertoo asiat niin, että ne ovat ymmärrettäviä.

Arvoisa rouva puhemies! Perussuomalaiset ovat mukana talousvaliokunnassa jätetyssä vastalauseessa, jossa on lausumia. Nämä lausumat ovat erittäin hyviä, niitä varmasti tuossa myöhemmin vielä esitellään täällä, ja me kannatamme näitä. Pidämme erittäin tärkeänä sitä, että muun muassa arvonlisäveroa alennettaisiin tilapäisesti 24 prosentista 14 prosenttiin liittyen anniskeluun, ja myös sitä, että viinien ulosmyynti sallittaisiin tilapäisesti anniskelu-oikeuden omaaville ravintoloille. Ja toki me toivomme ja kannustamme, että sitten kun ravintolat aukeavat, me suomalaiset teemme kaikkemme, että ravintolat pärjäävät tulevaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Juuso.

12.16 Kaisa Juuso ps: Arvoisa rouva puhemies! Tällä nyt käsittelyssä olevalla lailla annamme valtioneuvostolle luvan jatkaa ravintolasulkua vielä kolmella viikolla. Kuten talousvaliokuntakin mietinnössään painottaa ja kuten perustuslakivaliokuntakin on usein tuonut esiin, tulee nämä rajoitukset pystyä rajaamaan alueellisesti maakuntia pienemmille alueille tartuntatilanteen mukaan. THL on aikaisemmin perustellut maakuntatason rajoituksia sillä, että niitä ei voisi tehdä kuntakohtaisesti, koska silloin asiakkaat vain siirtyisivät viereisen kunnan ravintoloihin. THL:n edustajat eivät ilmeisesti ole koskaan käyneet Lapissa, saattikka ymmärrä, kuinka suuri ja harvaan asuttu alue on kysymyksessä. Kuinka moni oikeasti uskoo, että torniolainen lähtee Rovaniemelle ravintolaan, jos ne kotikaupungissa ovat kiinni — ajomatka autolla Tornioista Rovaniemelle on 125 kilometriä, ja matkaan kuluu aikaa arviolta 1 tunti 46 minuuttia — saattikka sitten Kemijärvelle, jonne matkaa on 210 kilometriä, taikka Utsjoelle, jonne matkaa on 575 kilometriä?

Arvoisa puhemies! Ravintolayrittäjien elinkeinoa on rokotettu rankasti koronan vuoksi, vaikka emme vielä ole saaneet tilastotietoja siitä, kuinka suuri osa tartunnoista on saanut alkunsa ravintoloista. Sulkemalla kaikki Lapin ravintolat vielä kolmeksi viikoksi ajamme alan kuilun partaalle, josta ei monella ole enää paluuta. Pääsiäinen on ensi viikonloppuna ja hiihtokeskusten mökit Lapissa täynnä. Kun hiihtokeskukset saavat olla auki, niin siellä olevat ravintolat pystyisivät tarjoamaan palveluita ainakin terasseilla riittävillä turvaetäisyyksillä, vaikka sisätilat suljettaisiinkin. Tämäkin tulee rajoituksissa huomioida. Ulkomyyntipaikat ovat ulkona, ja terassille myynti voidaan toteuttaa jopa tarjoiltuna. Pöydät ja penkit voidaan ryhmittää pieniin ryhmiin, jolloin turvavälit voivat olla useita metrejä ryhmien välillä. Mikäli ulkoterasseillekaan ei saa tarjoilla, niin ihmiset kokoontuvat joka tapauksessa tyhjiä terasseille syömään eväitä ja lepäämään, kuitenkin ilman mahdollisuutta hygieniapalveluihin ja ilman, että kukaan valvoo turvavälejä. Tämä olisi viruksen leviämisen kannalta suurempi riski.

Tilanne Lapin ja Länsi-Pohjan sairaanhoitopiireissä on rauhallinen. Viikolla 11 oli Lapin sairaanhoitopiirissä 28 koronatartuntaa ja Länsi-Pohjassa 27, viikolla 12 Lapin sairaanhoitopiirissä 7 ja Länsi-Pohjassa 3. Toivon, että valtioneuvosto pohtii tarkkaan sitä, millä alueilla ja missä kunnissa ravintolasulkua on tarpeen jatkaa. Toimenpiteiden ja rajoitusten tulee olla perustuslakivaliokunnan lausunnonkin mukaan oikeasuhtaisia, välttämättömiä ja tarkkarajaisia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pirttilahti.

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

12.20 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hyvää palmusunnuntaita meille kaikille, varsinkin puhemiehelle — ja meille kaikille muillekin! Todellakin monet nuoret käyvät tänään monen oven takana toivottamassa tuoreutta ja terveyttä. Se on iso asia tälle keväälle. En mene enempää sen virpomisen loppulauseisiin, kelle tulee lahjat ja kelle vitset — siitä varmaan kaikki päätämme myöhemmin ehkä näissäkin äänestyksissä, [Kimmo Kiljunen: Aika vähäistä oli kyllä virpominen Helsingissä!] sillä lailla kuitenkin ajatellen, että nämä ovat tosi tärkeitä päätöksiä, mitä ollaan tällä hetkellä tekemässä juuri tämän terveyden eteen.

Myös nämä ravintolatoiminnan sulkun liittyvät asiat ovat yksi kokonaisuus juuri tähän korona-asiaan. Ja mielestäni tässä ensimmäisessä käsittelyssä käytiin hyvin selkeästi asioita lävitse ja talousvaliokunta on tehnyt erinomaista työtä puheenjohtajan kanssa. Siinä on erittäin monia hyviä huomioita, mitä lainsäädännön valmistelussa ja varsinkin ministeriössä tulee ottaa huomioon, kun tätä lähdetään syvemmin säätämään.

Juurikin näitten ravintoloitten tyypittely on erittäin tärkeää — se, onko kyseessä lounasravintola, yökerhot tai niin sanotut paikallisbaarit — siinä, mitenkä tätä asiaa käsitellään.

Toinen kohta on erittäin tärkeä myös, hienosäätö näitten alueitten kesken. Onko pelkkä maakunta se alue, millä näitä ruvetaan rajaamaan, vai katsotaanko siinä myös hienosäätönä esimerkiksi sairaanhoitopiirejä ja -alueita tai kuntia tai seutukuntia?

Erittäin tärkeä asia, minkä perustuslakivaliokuntakin otti esille, on tämä välttämättömyyden seuranta. Eli mikä on se välttämättömyyden raja ja kohta, milloinka sitten ravintolatoimintaa ruvetaan sulkemaan? Mutta yhtä lailla on tärkeä se kohta, kun taas sitten toimintaa aletaan vapauttamaan.

Arvoisa puhemies! Vielä neljäntenä kohtana on tämä tukijärjestelmä taloudelliselle haitalle. Kun taloudellista haittaa varmaan toimintaan tulee, niin toivottavasti tämä tukijärjestelmä, mikä tämän ympärille tulee, kohtelee kaikkia ja kaikenmuotoisia ravintolayritystoimintoja tasa-arvoisesti. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen.

12.22 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Olen ollut eduskunnassa 26 vuotta, ja jos oikein muistan, niin tämä on ensimmäinen sunnuntaipäivä, kun olemme tässä täysistuntosalissa istuneet. Ainakaan itse en muista, että tällaista olisi aiemmin tapahtunut. Joskus on kyllä valiokuntien kokouksia ollut muinakin päivinä.

Mutta minäkin puolestani toivotan hyvää palmusunnuntaita. Itse pyrin pitämään yleensä sunnuntait lepopäivinä ja töistä irti, mutta välttämättömät työt on tehtävä, ja tässä tilanteessa ravintolarajoituksia koskevassa lainsäädännössä ymmärtääkseni olisi tullut yhden päivän katko, jos emme nyt pyhäpäivänä olisi kokoontuneet. Ja kun yhdessä olemme sen todenneet, että on vahvat terveysperusteet koronaepidemian, koronapandemian hillitsemisessä myös sillä, että nämä ravintolarajoitukset jatkuvat, niin kyllähän tämä on silloin välttämätön peruste meidän täällä eduskunnassa tänään työskennellä.

Eli tämä esitys on lähtökohtaisesti tarpeellinen hillitsemään pandemiaa, ja pidän tarkoituksenmukaisena, että näitä ravintolasulkuja jatketaan. Mutta viime keväästä saakka on käyty keskustelua siitä, että ravintoloita koskevia rajoituksia tehtäessä tulisi tarkemmin pystyä erottelemaan erilaisia ravintoloita. Kyllä nämä tartunnat ja riskit liittyvät selvästi tietyn tyyppisiin ravintoloihin, sellaisiin, joissa esiintyy paljon esimerkiksi humalajuomista, alkoholin käyttöä, tanssimista, laulamista, kovaäänistä musiikkia, yökerhotoimintaa, ja

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

sitten meillä toisaalta on sitä ruokaravintolatoimintaa, joka ei varmasti ole näihin verrattava ongelma tartuntojen etenemisessä. Ja kun tätä nyt on eduskunnassakin moneen kertaan jopa ponnella vaadittu, niin ihmettelen, että hallitus ei ole tätä hienojakoisempaa esitystä saanut aikaan. Nythän valiokunta kyllä erittäin hyvin tähän on ottamassa kantaa, ja itsekin kannatan perussuomalaisten ja kokoomuksen valiokunnassa tekemää ensimmäistä lausumaehdotusta, jossa edellytetään sitä, että nyt sitten vihdoinkin luotaisiin sellaiset säännökset, jotka mahdollistavat ravitsemisliikkeiden uudelleen avaamisen kannattavasti ja siten, että erityyppiset ravitsemisliikkeet ja niiden riskiprofiilit huomioidaan. Toivon, että hallitus ottaa tämän nyt erittäin vakavasti, että tällainen myös laadittaisiin. Vaikka tämä ponsi ei tuliskaan hyväksytyksi, niin se on kuitenkin erittäin tärkeää.

Mutta sitten ihmettelen näitä rakkaita oppositioryhmiä, perussuomalaisia ja kokoomusta, joitten kanssa paljon olemme kyllä tehneet yhteistyötä, kun näissä kahdessa muussa ponnassa siinä yhteydessä, jossa pyrimme tässä koko esityksessä edistämään suomalaisten terveyttä, haluttaisiin jakaa alkoholia suomalaisten koteihin mahdollisimman halvalla ja mahdollisimman helposti. Kyllä mielestäni tulisi ottaa vakavasti myös ne viestit siitä, että meillä kotiväkivaltaa, alkoholin käytön aiheuttamia ongelmia on suomalaisissa kodeissa entistä enemmän. Varmasti tässä ajatuksena on nyt sitten se sivistyneesti juotava ruokaviini, mutta eihän se ole todellisuutta kaikkien suomalaisten kohdalla, ja sen takia en näitä kahta pontta ole kannattamassa enkä ymmärrä.

Haluan tässä yhteydessä nyt muistuttaa, kun myös tähän liikkumisrajoitusesitykseen liittyy oikeus tai poikkeus asioida siellä viinakaupassa, se halutaan turvata, samoin kuin tässäkin nyt oppositio haluaisi vielä laskea anniskelun arvonnalisäveroa ja sallia ulosmyynnin, että alkoholin suoraan aiheuttamiin sairauksiin ja tapaturmiin meillä viimeisen tilaston mukaan kuoli 1 700 ihmistä vuodessa. Sen lisäksi näitä terveydellisiä ja sosiaalisia haittoja on sadoillatuhansilla alkoholin ongelmakäyttäjillä. Meillä on 70 000 lasta, jotka kärsivät vanhempiensa alkoholin käytöstä.

Koronakuolemien ehkäisy voimakkain ottein on tarpeellista, mutta kyllä nämä esitykset ovat perusteluiltaan kovin ristiriitaisia, jos nimenomaan terveyteen tähtäävissä esityksissä sitten alkoholia käsitellään elämän kannalta välttämättömänä tarvikkeena eikä kansanterveyden riskitekijänä. Ja muistutan, että kun me tälläkin esityksellä tähtäämme siihen, että meillä ei se tehohoitokapasiteetti ylittyisi ja eivät sairaalat kuormittuisi, niin myös alkoholi kuormittaa sairaaloita. Jo ennen korona-aikaa oli tiedossa se, että neljäsosa kaikista tehohoitopaikoista menee alkoholisairauksien hoitoon: siellä on haimatulehduksia, siellä on päävammoja, siellä on muita alkoholin aiheuttamia sairauksia — siis neljäsosa, joka neljäs tehohoidon paikka — ja varmasti menee tälläkin hetkellä merkittävä osa tehohoidon paikoista näihin sairauksiin.

Eli peräänkuulutan johdonmukaisuutta, ja korostan myös sitä, että en ole ehdottamassa kieltolakia enkä edes sitä Alkojen sulkemista mahdollisen liikkumisrajoituksen kohdalla, koska sehän johtaisi suomalaiset kapinaan. Silloinhan meillä yhteiskuntarauha kyllä kärsisi, mutta haluan, että olisimme rehellisiä ja johdonmukaisia myös näissä perusteluissa ja muistaisimme myös alkoholin, alkoholisairauksien ja alkoholitapaturmien aiheuttaman kansanterveysongelman, kun olemme nyt terveys edellä tässä koko ajan menossa.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Savola.

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

12.30 **Mikko Savola kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kollegat! Historiallinen sunnuntai-istunto — vuonna 94 on viimeksi eduskunta kokoontunut sunnuntaina. Pitää siis olla poikkeuksellisen merkittävä asia, että me koolla olemme. [Paavo Arhinmäki: Silloin kokoonnuttiin jo keskiviikkona ja jatkettiin sunnuntaina!] — Silloin ovat olleet istunnot pitkiä.

Poikkeuksellisen vakavat ajat meillä on, ja välttämättömiä toimenpiteitä on tehtävä. Minulla on aika suuri huoli siitä, mitä kansalaiset tällä hetkellä ajattelevat ja kuinka koronaan suhtautuvat. Vuosi sitten me olimme eduskuntana paljon yhtenäisempiä, pyrimme yksimielisesti löytämään ratkaisuja ja olimme yksissä tuumin taklaamassa tätä koronavirusta. Nyt tämä on paljon poliittisempi tilanne kuin mitä vuosi sitten.

On erittäin tärkeää, että nyt tehdään kaikki keinot sen eteen, että koronavirus ei pääsis leviämään. Ymmärrän ne huolet, mitä oppositio on esittänyt. Ymmärrän myöskin ne huolet, mitä on esitetty, että pitäisi päästä aiemmassa vaiheessa mukaan vaikuttamaan päätöksiin. Kun näitä ratkaisuja nyt tehdään, niin näistä on käyty tällä viikolla hyvinkin kovanaista keskustelua, ja olen varma, että moni kansalainen miettii, onko tähän koronavirukseen edes syytä suhtautua niin vakavasti kuin pitää tehdä.

Mitä tulee ravintoloiden väliaikaiseen sulkemiseen ja siinä tehtyihin toimenpiteisiin, erittäin moni ravintolayrittäjä on ottanut yhteyttä varmasti meihin kaikkiin ja tuonut esiin niitä huolia, mitä tähän liittyy. Kun oma toimeentulo on kysymyksessä, niin nämä ovat erittäin vakavia asioita. Sen takia se tarkoituksenmukaisuus siinä on äärimmäisen iso asia. Itse tulen onnekkaisesti maakunnasta, joka ei tällä listalla ole. Etelä-Pohjanmaa on perustason alue ja sen ulkopuolella, mutta kyllä tämä huoli on silti yhteinen kaikissa maakunnissa.

Opposition vastalauseessa ja näissä lausumaehdotuksissa on nostettu sinänsä ihan tärkeitä asioita esiin. Tämä alkoholituotteitten ulosmyynti on yksi sellainen. Olen aika paljon eri mieltä kuin edellinen puhuja niistä vaikutuksista, mitä tällä olisi. Se olisi sinänsä aika helppokin keino yritysten ja ravintoloiden tukemiseen, ja jos 40—60 euron viinipullo siellä myynnissä on, niin en usko, että alkoholisti sitä itselleen hankkii, vaan kyllä se on silloin tämän yrityksen tukemiseen ja ihan normaaliin sivistyneeseen käyttöön liittyvää ostamista.

Rouva puhemies! Mitä ne riskit ovat, jos mitään ei tehdä? Ilman näitä koronarajoituksia, mitä nyt tänäänkin käsittelyssä on ja mistä ollaan tällä viikolla keskusteltu, uskon, olemme paljon huonommassa tilanteessa. Ne terveysviranomaisten arviot, mitä on annettu, kertovat meille, että meidän erikoissairaanhoidon kapasiteettimme ei kestä tässä maassa, mikäli nyt ei mitään tehdä. Tämä on kyllä sellainen huoli, joka pitää vakavasti ottaa, ja sen takia on tehtävä ne voitavat asiat, että näin ei tulisi tapahtumaan.

Ainakin minulle on tullut myös yhteydenotto, että miksi tämä tapahtuu näin hitaasti: Miksi vasta lähes huhtikuun puolessavälissä nämä rajoitteet ovat voimassa? Eikö näitä saada nopeammin tehtyä? Tämä on tietysti pääsiäisen aikana huoli, ja meidän pitäisi pystyä yhtenä porukkana luomaan kansalaisille sitä viestiä, että tarkkana pitää olla ja niitä kontakteja kannattaa välttää ja niitä pitää välttää, että tästä joskus eteenpäin päästäisiin.

Rouva puhemies! Mitä me sitten voimme itse kukin tehdä? Take away -myynti on edelleen sallittua ravintoloista. Käytetään näitä palveluita, ostetaan, tuetaan niitä paikallisia yrittäjiä, ostetaan niitä lahjakortteja. Tehdään niissä rajoissa, missä pystytään, kaikki se tarvittava, miten me jokainen henkilökohtaisesti ja kansalaisena voimme ravintolayrityksiä auttaa.

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

Mitä meidän pitää tehdä täällä? Meidän pitää huolehtia siitä, että tämä kustannustuki näille yrityksille vastaa tarpeita ja huolehtii siitä, että yritykset voivat selvitä tästä kurimuksesta.

Ja tietysti keskeinen juttu on, että ne rokotteet tulevat ympäri Suomen, niin että pääsemme pikkuhiljaa normaalioloihin, se on se kaikkein tärkein tekijä.

Toivottavasti nämä toimenpiteet nyt auttavat. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rehn-Kivi.

12.35 Veronica Rehn-Kivi r: Arvoisa puhemies, värderade talman! Niin kuin kaikki tiedämme, on tautitilanne edelleen niin huono ja vakava, että esitys ravintoloiden sulun jatkamisesta on valitettavasti välttämätön. Ihmisten seurustelun estäminen esimerkiksi ahtaissa baareissa ja yökerhoissa on siis tarpeen hillitsemään epidemian leviämistä. Myöskään ruokaravintoloiden aukiolo ei nyt ole mahdollista, mutta on ensiarvoisen tärkeää, että sulun piirissä olevat yritykset saavat riittävät taloudelliset korvaukset kiinniolon ajalta.

Värderade talman! Att nu fortsätta lockdownen av alla restauranger på de områden där smittspridningen är stor är nödvändigt med tanke på epidemisituationen i vårt land. Men för tiden restaurangerna måste hålla stängt ska de få en tillräcklig kompensation. Det är också viktigt att restauranger som i praktiken inte kan hålla öppet efter totalstängningen för att ett nytt krav på stängning, kanske redan klockan 18, är i kraft också i en sådan situation har möjlighet till ekonomiskt stöd och kompensation för att täcka sina utgifter och det de gått miste om.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mari Rantanen.

12.36 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Vastaan ensin arvostamalleni oppositiokollegalle, edustaja Räsäselle, että kun arvostelite perussuomalaisen ja kokoomuksen lausumaehdotusta viinien ulosmyynnistä ja kysyitte, miksi tehdään mahdollisimman halvaksi ja helpoksi viinien osto, niin siitähän ei ole kysymys. Kysymys on siitä, että nyt kun ravintoloissa on mahdollisuus take away -ruokaan, niin olisi varmasti ihan hyvä tukea tälläkin tavoin ravintoloitsijoita, että sieltä voisi myös sen viinin ostaa samalla mukaan. Heillä on suuret varastot. Ja se on kyllä todettava, että nämä ravintoloiden viinit eivät ole niin kutsuttuja kyykkyviinejä, joita Alkosta haetaan alahyllyltä ja jotka ovat edullisia, vaan kyllä näissä itse asiassa se hinta on aika kova. Tältä osin se tuskin on nimenomaan niin, että suurkuluttajat ostaisivat näitä ravintoloista. Tältä osin tämä huoli on kyllä poissa.

Mutta haluaisin sitten tuoda tähän keskusteluun sen, että nyt me olemme jälleen sulke-massa kategorisesti ravintoloita ilman tarkkarajaisuutta, ilman sitä, että katsotaan näiden ravintoloiden riskiprofiilia, mikä täällä on jo tuotu esiin muun muassa edustaja Juvosen suulla. Eli pitäisi katsoa, mitkä ravintolat ovat niitä. Se on aivan selvä asia, että jos käytetään alkoholia paljon, tanssitaan, ollaan lähekkäin, puhutaan kovaan ääneen, lauletaan, niin se on aivan eri asia kuin ruokaravintoloissa, joissa istutaan pääsääntöisesti omalla seurueella pöydässä ja ruokaillaan siellä.

Ja tältä osin haluan myös nostaa tähän keskusteluun sen, että ravintoloissa voidaan tehdä paljon asioita. Siellä on tehtykin paljon asioita. Siellä voidaan tehdä vielä lisää. Muun muassa monissa Euroopan maissa on neliöihin laskettu, kuinka monta pöytää siellä voi olla

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

ja kuinka monta henkilöä, ja tällaista en meillä ole huomannut. Meillä onkin jo lisätty hygieniatoimia, desinfektioaineita ja maskeja näihin ravintoloihin.

En tiedä, jäikö hallitukselta huomaamatta, mutta hallitusohjelmassahan todetaan, että hallitus haluaa tehdä tutkittuun tietoon perustuvaa päätöksentekoa. Helsingin yliopisto, HUS, Ilmatieteenlaitos ja Työterveyslaitos tekivät ravintoloitsija Henri Alénin kanssa tutkimuksen, miten virus leviää ravintoloissa, ja tämän tutkimuksen lopputulemana tuli ilmi, että ilmanpuhdistimet, ilmastoinnin pitäminen täysillä ja luonnollisesti läpiveto laimentavat viruksen määrää sisätiloissa. Näin ollen tämäkin olisi yksi asia, mikä olisi syytä ottaa nyt reippaasti keskusteluun, [Puhemies: 3 minuuttia!] koska emmehän me näin voi jatkaa jatkuvasti, että ravintoloita vain suljetaan tai niiden aukioloja lyhennetään huomattavasti jatkossakin, vaan nyt on löydettävä niitä turvallisia tapoja sellaisille ravintoloille, jotka voivat turvallisesti olla auki. — Arvoisa puhemies, tulen jatkamaan hiukan pöntöstä. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Jatkan vielä hiukan tästä pöntöstä, ja kysymys on pitkälti siitä, että me emme ole täällä käsitelleet emmekä kuulleetkaan, että hallituksella olisi tällaisista exit-suunnitelmaa, millä tavalla tästä lähdetään eteenpäin ja millä tavalla tämä maa päästään palauttamaan myöskin elinkeinoelämän ja ravintoloiden osalta kohti normaalia. Tämä olisi hyvin tärkeätä. Siinä kohtaa nämä tällaiset erinomaiset tutkimukset, joita on tehty, olisi syytä kyllä ottaa huomioon.

Ja tuon tähän keskusteluun myöskin edelleen ja jälleen kerran sen, että jos samalla tavalla, samalla intensiteetillä kuin ravintoloita on suljettu, rajoitettu ja valvottu, toimittaisiin rajojen kanssa ja olisi toimittu viimeisen vuoden aikana, niin me olisimme aivan eri tilanteessa. Ja pidän kyllä erikoisena sitä, että me keskitymme ravintoloihin, jotka eivät ole ehkä tämän epidemian pahis, mutta emme keskity esimerkiksi raja-alueisiin, jolta aina uudelleen ja uudelleen nämä tautiaallot tulevat. Tältä osin toivoisin kyllä hallitukselta kokonaisvaltaista näkemystä.

On myöskin niin, että tämä virus tarttuu ihmisten välisissä kontakteissa, lähikontakteissa. Sillä ei ole mitään väliä, mikä se tila on. Se voi olla koulu, se voi olla ravintola, se voi olla yksityinen tila, ja tästä on kysymys. Siinä mielessä ravintoloiden taakka, jonka he tästä nyt kantavat — kaikki ravintolat riippumatta siitä, ovatko ne ruokaravintoloita vai täpötäysiä karaokeravintoloita — on kyllä aika kohtuuton. Ja tältä osin toivon, että myös hallituspuolueet harkitsevat talousvaliokunnassa kokoomuksen ja perussuomalaisen tekemiä erinomaisia lausumia, jotka voisivat myös auttaa ravintoloita tästä kriisistä eteenpäin siten, että riskiprofiilit kartoitetaan tarkemmin, alennetaan arvonlisäveroa tilapäisesti 24:stä 14:ään ja sallimme viinien ulosmyynnin, jolla voimme tätä taloudellista iskua ravintoloille lieventää. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Reijonen.

12.43 Minna Reijonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Korona on, totta kai, vakava asia, mutta on ikävää, minkälaiseen tilanteeseen yrittäjät ovat nyt joutuneet. He ovat todella pahassa pulassa, pikkukahvilan pitäjä, baarinpitäjä ja monet, monet muut.

Perussuomalaiset on tehnyt paljon esityksiä, joilla voidaan helpottaa yrittäjien asemaa, ja apua tarvitaan nyt myös majoitus- ja ravitsemisliikkeiden ihmisille. He kaipaavat nyt oikeasti apua. Mutta hallitus ei ole kannattanut kaikkia näitä hyviä yrittäjille kohdistuneita aputoivotuksia, esityksiä mitä me, muun muassa perussuomalaiset, olemme tehneet. Tämä

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

on kyllä aika ihmeellistä, jos miettii, että nyt kuitenkin sieltä EU:sta on tätä koronarahaa, niin sanotusti, tulossa elpymiseen ja niitä rahoja nyt laitetaan miljardeja jopa ulkomaille ja tavallaan niillä sitten voidaan tukea ulkomaisia yrityksiä. Kyllä meidän täytyy tätä kotimaata ajatella tällä kertaa enemmän.

Toisaalta huolettaa tämä alueellinen raja. Alueella, mistä tulen, Pohjois-Savossa, yrittäjillä on todella hätä. Alueella on hätä, toimeentulosta on hätä. Se epäselvyys ja epävarmuus on kysymysmerkkiä, kysymysmerkkiä ja kysymysmerkkiä, että mitenkä tästä eteenpäin. Tiedottaminen on ollut aika heikkoa. Kukaan ei tunnu tietävän, miten ja milloin ja kuka tiedottaa. Epäselviä asioita on oikeastaan aika paljon. Miten tämä raja nyt hoidetaan maakunnissa, kunnissa tai kenties kuntaliitoskunnissa?

Täällä on tullut kokoomukselta hyviä esityksiä, joissa perussuomalaiset ovat mukana, näissä lausumissa, ja siellä on tullut esille tämä arvonlisäveron tilapäinen alentaminen — se on hyvin järkevää tämmöisessä tilanteessa. Tai sitten viinien tilapäinen ulosmyynti, todella järkevää, ja myös se, että keksitään se kannattava keino jatkaa ravintolatoimintaa, kun sen aika on.

Kyllä nyt on tuettava kotimaista yrittäjää. Muuten me emme tästä suosta nouse.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hassi.

12.45 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Me kaikki kansanedustajat saamme varmaan suunnilleen joka päivä sähköposteja ja muita viestejä, joissa ihmetellään sitä, miksi näin rajuja rajoituksia, kun Suomessa koronaan kuolleita on vain joitakin satoja. Olen kaikille näille vastannut, että rajoituksia tehdään siksi, että tuhannet eivät kuolisi. Koko tämän pandemia-ajan Suomi on pärjännyt lähestulkoon Euroopan parhaiten sekä tartuntojen että koronakuolemien pitämisessä alhaalla. Jos väestöön suhteutetut koronakuolemat Suomessa olisivat samaa luokkaa kuin Ruotsissa, meillä olisi koronaan kuolleita noin 6 500 enemmän kuin nyt, [Perussuomalaisten ryhmästä: Entä yrittäjät?] jos samat kuin USA:ssa, niin meillä olisi nykyisten lisäksi 8 500 kuolleita enemmän, ja jos väestöön suhteutettu koronakuolleisuus olisi sama kuin Britanniassa, niin koronaan kuolleita olisi 9 500 enemmän. Tällä pyrin havainnollistamaan sitä, että rajoitukset ovat tarpeen.

No, meiltä kansanedustajilta kysytään, tässä salissakin on kysytty, mikä sitten on ravintoloiden osuus. Sitä ei tarkkaan tiedetä. Alueesta ja ajankohdasta riippuen noin puolet tai vähän yli puolet tartuntojen lähteistä on selvitetty, mutta osa niistä on oma koti, ja kun otetaan vain ne kodin ulkopuoliset tartuntalähteet, joista ne tartunnat kotiinkin tulevat, niin koko ajan yli puolet tartuntalähteistä on selvittämättä. Sen me tiedämme, että koronavirus tarttuu ihmisten välisissä kontakteissa, ja siksi niitä on vähennettävä.

Nythan valiokunta mietinnössään toteaa, että sen sijaan, että tehtäisiin könttänä koko maata koskeva rajoitus, niin nämä rajoitukset ylipääntensä koskevat vain leviämis- ja kiihtymisvaiheessa olevia alueita, ja lisäksi valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säädökset näistä tarkoitetuista alueista sekä siitä, millaisissa ravitsemisliikkeissä ja niihin kuuluvissa tiloissa kyseisiä rajoituksia on noudatettava. Valtioneuvoston on seurattava rajoitusten välttämättömyysedellytysten täyttymistä. Eli toisin sanoen se laki, mitä nyt olemme käsittelemässä, mahdollistaa tarkennukset, toisin kuin moni kollega tässä on sanonut. Me kaikki tiedämme, että ravintolayrittäjät ja monet muutkin yrittäjät ovat kohdanneet erittäin suuria vaikeuksia, ja juuri siksi tässäkin istunnossa on käsittelyssä myös seuraava yritystukipaketti.

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kauma.

12.48 **Pia Kauma kok:** Arvoisa puhemies! Aivan aluksi teen vastalauseen mukaiset lausumaehdotukset, siis kokoomuksen lausumaehdotukset:

Lausuma 1: ”Eduskunta edellyttää, että ravintolasulun jälkeiselle ajalle valmistellaan säännökset, jotka mahdollistavat ravitsemisliikkeiden uudelleen avaamisen kannattavasti ja siten, että erityyppiset ravitsemisliikkeet ja niiden riskiprofiilit huomioidaan.”

Lausuma 2: ”Eduskunta edellyttää, että anniskelun arvonlisävero alennetaan tilapäisesti 24 prosentista 14 prosenttiin.”

Ja lausuma 3: ”Eduskunta edellyttää, että viinien ulosmyynti sallitaan tilapäisesti anniskeluoikeuden omaaville ravintoloille.”

Arvoisa puhemies! Me varmasti kaikki olemme saaneet epätoivoisilta ravintolayrittäjiltä viestejä viime aikoina siitä, mitä tämä sulkua heille aiheuttaa, mutta myöskin siitä, mitkä ovat olleet hallituksen suunnitelmat sulun avaamiselle jatkossa. Meillä on ollut täällä aiemmin valiokuntakäsittelyssä sulun jälkeistä aikaa koskeva ravintolalakiesitys, ja siinä on esitetty, että ravintolat joutuisivat sulkemaan ovensa jo kello 18 ja lopettamaan anniskelun kello 17. Ravintolayrittäjiltä on tullut kyllä hyvin yksiselitteinen palaute siitä, että sitten kun me palaamme 18.4. jälkeen normaalitilanteeseen tai edes lähelle sitä, niin tämä toimintaedellytys ei mahdollista niille kannattavaa toimintaa.

Sen takia teimme tämän lausumaehdotuksen kokoomuksen taholta tuolla valiokunnassa, että sulun jälkeiset toimet on pohdittava hyvin tarkasti niin, että yritysten todella on mahdollista tehdä se toiminta kannattavasti. Ja se ehdotus, mikä niiltä on tullut, on se, että ne pystyisivät olemaan myöskin alkuillan auki, siis sillä tavalla, että ravintolat sulkisivat ovensa vasta kolme tuntia myöhemmin kuin tässä hallituksen esityksessä, mikä meillä on ollut käsittelyssä. Sillä tavalla ruokaravintolat esimerkiksi saisivat toimitettua ensimmäisen kattauksen illan aikana. Pelkästään lounasravintolana toimiminen ei useimmille yrityksille ole kannattavaa, ja niillä yrityksillä, joilla on otettu käyttöön tämä ulosmyynti eli take away -toiminta, myöskään se ei usein ole kannattavaa, koska silloin, kun käytetään lähetäyriksii, se komissio, mitä siitä välistä maksetaan, ei mahdollista kannattavaa toimintaa useimmillekaan ravintoloille. Sen lisäksi ravintolat ovat toivoneet, että ruokaravintolat, joissa on pöytävaraus käytössä, voisivat olla vielä hieman pidempään auki kuin siihen kello 21 elikkä ne saisivat olla auki kello 23 saakka.

Arvoisa puhemies! On todella tärkeää, että nyt sulun jälkeiselle ajalle pohditaan sellaiset toimenpiteet, että ravintolat voivat viimeinkin aloittaa toimintansa kannattavasti ja järkevästi. Se edellyttää sitä, että hallitus pohtii näitä alueellisia soveltamisaloja maakuntatasoa hienosyisemmin sulun jälkeen, aivan kuten täällä ovat useat edustajat jo todenneet.

Toinen kysymys on myöskin se, minkätyyppisestä ravintolatoiminnasta on kysymys. Kahvilalla on erilainen riskiprofiili kuin karaokeravintolalla, kuten tiedämme. Ja vielä lisäksi on pohdittava nämä ulkoterrassit. Jokainen ymmärtää, että ulkoterrassilla esimerkiksi Lapissa tai muissa hiihtokeskuksissa voidaan paremmin ohjata ihmisten sijoittumista, kun he nauttivat lounasta tai muuta ruokatarjoilua, kuin silloin jos pakkaudutaan nuotiopaikoille hyvin lähelle toisiaan eikä välitetä sitten näistä turvamääräyksistä. Monessa kohtaa nimenomaan tämä ulkoterrassin salliminen voisi olla turvallisempi vaihtoehto kuin se, että sitä ei sallittaisi näin ollen ollenkaan.

Nyt meidän pitää kohdistaa katseemme jo siihen sulun jälkeiseen aikaan elikkä tuonne huhtikuun puolivälin jälkeiselle ajalle ja siihen, miten tästä palataan normaaliin.

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

12.53 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Edellä edustaja Kauma puhui erittäin hyvin, ja aivan aluksi haluankin todeta, että kannatan näitä hänen tekemiään lausumaehdotuksia, jotka sisältyvät tähän vastalauseeseen, jossa kokoomuksen ja perussuomalaisen jäsenet talousvaliokunnasta ovat allekirjoittajina.

Mutta, arvoisa puhemies, muutama sana vielä:

Tosiaan on erittäin tärkeää, että myös tässä lausumaehdotuksessa tuodaan esiin se, mitä perustuslakivaliokuntakin on vaatinut ja mistä eduskunnassa on pitkin vuotta puhuttu, että täytyy pystyä tekemään tarkempaa eroa erilaisten ravintoloiden välillä ja toisaalta täytyy pystyä alueellisesti tarkemmin kohdentamaan. Ja edellä myös edustaja Kauma puhui hyvin siitä, että täytyy pystyä löytämään ero kahvila- ja vaikkapa yökerhotoiminnan välillä liittyen siihen, minkälainen riskiprofiili terveysturvallisuuden kannalta toimintaan liittyy. Yksi konkreettinen esimerkki on juuri vaikkapa tähän vuodenaikaan aivan keskeiset ulkoterrassit, ovatpa ne huoltoaseman terasseja esimerkiksi kelkkailijoille tai ulkoterrasseja lastenkulttuurikeskuksessa ulkoliikuntaa harrastaville. Kun ihmisten pitää ruokaa saada joka tapauksessa, niin on varmasti terveysturvallisempaa, että se ruokailu pystytään järjestämään yrittäjien toimesta sinne terassille ottaen huomioon kaikki ne määräykset, mitä tässä ajassa hygienian osalta pitää huomioon ottaa, kuin että se ruokailu tapahtuu tungeksimalla jo entuudestaan ahtailla vaikkapa nuotiopaikoilla ilman välttämättä minkäänlaisia edellytyksiä esimerkiksi käsihygieniasta huolehtimiseen siellä.

Mutta, arvoisa puhemies, aivan pari näkökulmaa, joita tässä keskustelussa ei ole vielä otettu huomioon mielestäni. Toki se, mikä sisältyy näihin vastalauseisiin, on se, että on erittäin hyvä, että arvonlisäveroa anniskelun osalta alennettaisiin, mutta kyllä maan hallituksen pitäisi jatkossa ottaa koko ravintolatoiminnan arvonlisäverokannan alentaminen pysyväisluontoisesti huomioon, kun ajatellaan sitä tietä ulos tästä pandemian aiheuttamasta kurimuksesta. Sillä annettaisiin alalle selvä signaali siitä, että valtiovalta toivoo, että ravintolat toimintaansa investoivat ja kehittävät tulevaisuudessa, ja että halutaan, että suomalaiset näitä palveluita hyödyntävät. Arvonlisäverokannan pysyvä alentaminen sekä ruoan että juoman osalta olisi tällainen toimenpide. Ja yksi pieni toimenpide osana sitä isoa kokonaisuutta, millä saadaan jälleen talouden pyörät pyörimään, voisi olla esimerkiksi se, että edustuskulujen verovähennysoikeus olisi täysimääräinen, jolloin toisaalta se velka, mikä on päässyt muodostumaan niin, että yritykset eivät ole päässeet asiakassuhteitaan hoitamaan ja kehittämään, [Puhemies: 3 minuuttia!] saataisiin hyödynnettyä, ja näin saataisiin sitten ohjattua ravintoloille sellaista positiivista kysyntää, jota he eittämättä tarvitsevat sitten, kun liiketoimintaa päästään jälleen täysimääräisesti harjoittamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laakso.

12.56 Sheikki Laakso ps: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Savola tuossa aikaisemmin sanoi, että vuosi sitten oltiin huomattavasti yhtenäisempiä kuin tällä hetkellä, mutta siihen on ihan oikeasti syynsä. Tässä on vuosi menty eteenpäin, ja edelleenkin alueellista ja toimialallista tarkastelua ei ole oikein saatu kuntoon, eli laitetaan kaikki ravintolat käytännössä katsoen samaan nippuun. Ainoa, mikä nyt tietysti tuli yhtenä hyvänä puolena, on, että liikenneasemia katsottiin vähän toisella tavalla kuljetusalan ammattilaisten vuoksi, mikä

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

on sinänsä hyvä, mutta edelleen puuttuu etenkin alueellinen näkemys siitä, millä tavalla näitä tehdään.

Ravintoloitsijatkään eivät meinaa tuntua pysyvän ihan kaikissa jutuissa perillä. Eilenkin kävin ihan henkilökohtaisesti tapaamassa erästä ravintoloitsijaa, ja hän valitteli vähän sitä, että kun ei ole ihan aina perillä, missä mennään ja millä ohjeistuksella, ja valitteli sitä, että kun hän avilta kysyi, niin avi vastasi hänelle, että eivät he tiedä yhtään paremmin kuin hänkään. Eli nyt jossain väkisinkin pikkasen mättää siellä tiedottamisessa, jos ei avinkaan porukka oikein meinaa tuntua olevan kaikista perillä. Nyt olisi oikeasti saatava nämä toiminnot ja tuet selkeästi selville, ja siitä pitäisi sitten päästä jollain tavalla eteenpäin.

Sama juttu kuin näissä liiallisissa suluissa, eli tulee helposti käymään niin, että aiheuttaa suuremmat tuskat kuin itse tauti. Tässä äsken edustaja Hassi luetteli eri maitten tuloksia, ja nyökyttelyä oli ympäriinsä siellä, mutta te unohdatte nyt tässä vertailussa sen, että nämä maat, mitkä siinä lueteltiin, käytännössä katsoen jättivät tekemättä kaikki rajoitustoimenpiteet. Ei se tullut siitä, että ravintoloita oltaisiin laitettu kiinni tai joitain muita, vaan se on ihan sanomatta selvää, että vaikka meillä olisi ollut vähän vapaampaa tämä homma, niin ei oltaisi oltu missään nimessä samassa tilanteessa.

Olkoon se homma nyt kuitenkin miten on, niin nyt oikeasti tilanne on se, että kyllähän ne kaikki ravintolat ja kaikki paikat voidaan laittaa kiinni, mutta sitten se lompakko levälleen ja aika äkkiä, koska se on se tuska nyt siinä, että jos eivät ne ravintoloitsijat oikeasti saa itselleen tuloa, niin sitten täytyy jollain tavalla kompensoida. Ja kun kuitenkin oikeasti nyt rahaa on liikkunut EU:n myötä ynnä muuta, niin sitä olisi saatava. Tietysti paljon järkevämpää olisi niitten yritysten saada yrittää jollain tavalla tehdä jonkunnäköistä tulosta kuin se, että koko raha tulisi ainoastaan niin sanotusti tukena. [Puhemies: 3 minuuttia!] Tässä on moneen kertaan puhuttu näistä erilaisista alvin alennuksista tai viinien ulosmyynnistä tai vastaavista, mutta keinoja pitäisi nyt löytyä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja al-Tae.

13.00 Hussein al-Tae sd: Arvoisa puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Hyvää palmusunnuntaita ympäri maailmaa kaikille, jotka sitä juhlistavat.

Tämä esitys ravintoloiden sulun jatkamisesta on surullinen, mutta tarpeellinen. On myöskin todettava, että ymmärrän ravintoloitsijoiden ja yrittäjien murheen siinä, kun he kokevat, että heidän oma alansa suljetaan samanaikaisesti, kun kaupanalalla tehdään suuria alemainoksia ja kutsutaan ihmisiä kauppoihin ja kauppakeskuksiin ja tavallaan kieltäydään käytännössä siirtämästä alea verkkoon tai siirtämästä koko alekautta vähän myöhemmäksi. Siinä kohtaa totta kai moni, jonka ravintola suljetaan tässä yhteydessä, kokee suurta epäoikeudenmukaisuutta. Tässä kohtaa solidaarisuus olisi ihan suotavaa.

Minulla on pointti, jonka minä koen olevan kaikkia meitä yhdistävä, ja toivonkin, että ne seuraavat jatkopuheenvuorot, jotka tähän liittyvät, mahdollisesti komppaisivat tätä, koska minä koen, että meidän koko puoluejärjestelmä ja koko markkinajärjestelmä osittain on syyllinen tähän, mistä aion seuraavaksi puhua, nimittäin siitä konkreettisesta syytä, minä takia koemme, että joudumme tekemään vielä voimakkaampia sulkua ja rajoituksia.

Nimittäin sen lisäksi, että osa ihmisistä, osa meistä, on itsekkäitä, menevät semmoisiin paikkoihin, minne ei ole pakko mennä, ja aiheuttavat sitä omalla toiminnallaan, mutta se toinen konkreettinen syy, joka on hyvin teknisluontoinen, on se, että hoitopaikkoja, teho-
hoitopaikkoja, me emme pysty järjestämään niin paljon kuin ehkä haluttaisiin. Meillä on

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

siihen tarvittavat tilat, meillä on siihen tarvittavat tekniset laitteet, mutta meillä ei ole siihen tarvittavia ihmisiä. Ja se johtuu tästä kroonisesta, pitkään jatkuneesta ongelmasta, joka liittyy terveydenhoitoalan kroonisiin ongelmiin, joihin liittyy muun muassa se, että työolot ovat sillä alalla huonot.

Työn johtaminen ei ole kunnossa: missä lääkärit johtavat sairaanhoitajia, sairaanhoitajat kyllä kertovat meille, että olisi parasta, jos se työn johtaminen hoidettaisiin työnjohtajien, ammattilaisten, toimesta. Palkkaus on erittäin huono. Etenemissuunta hoitoalalla, terveydenhoitoalalla, ylipäänsä on heikko. Todennäköisesti ihmiset jaksaisivat paremmin, jos he pystyisivät omalla alallaan katsomaan tulevaisuuteen, he pystyisivät palkallaan tulemaan toimeen ja niin edelleen.

No, nyt hallitus on antanut kunnille mahdollisuuden palkita tämän kriisin aikana edes osittain ja rahallisesti hoitajia ja muita, jotka ovat niin sanotusti etulinjassa. Nyt on työnantajien vuoro. Työnantajien täytyy käyttää tämä koronalisä, minkä ovat saaneet, kunnissa ja sairaanhoitopiireissä ja ohjata se näille ihmisille... [Puhujan mikrofonin sulkeutuu]

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Pieni hetki, edustaja al-Tae, nyt tapahtui jotakin, vaihtui toinen nimi, Kiljunen... [Hussein al-Tae: Tässä lukee vain puheaikea.] — No, edustaja voi jatkaa, kaikki tietävät nyt, että näyttö ei ole ihan kohdallaan.

Nyt on mikki päällä. — Voisin sanoa, että me tarvitsemme — ja tästä on puhuttu muissakin piireissä täällä eduskunnan sisällä, valiokunnissa, ja siitä puhuttu myöskin tuolla Helsingissä eri paikoissa, myös muualla Suomessa — nyt on aika luoda yhteisesti tämmöinen 10 vuoden suunnitelma, jolla me katsomme tätä terveydenhoitoalaa ja koko tätä industria uusiksi. Parannetaan se palkkaus, parannetaan ne työolot ja parannetaan se mahdollisuus edetä omassa ammatissa. Ja nyt ennen sitä, ennen kuin mennään siihen suunnitelmaan, jonka yhteisesti sitten teemme ja joka on työmarkkinoiden, ensisijaisesti työmarkkinoiden vastuulla, meidän on myöskin rehellisesti puhuttava siitä, että niille ihmisille, jotka ovat olleet nyt etulinjassa laitoshuoltajista sinne hoitajiin ja lääkäreihin, maksettaisiin korvaus tässä ajassa tästä vaivasta, minkä he ovat nähneet.

Jos käykin niin, ennen kuin me korjaamme tämän hoitoalaan liittyvän ongelman, että tulee uusi epidemia, niin olemme taas tässä samassa tilanteessa: meillä ei vain riitä ihmisiä. Empaattisia ihmisiä olisi, mutta heillä eivät vain riitä voimat enää tehdä tätä työtä. Ja sen vuoksi, kun katsomme eteenpäin, meidän on katsottava myöskin sitä, miten me näiden ihmisten, jotka kaikkensa antavat, palkkausta, työoloja ja hyvinvointia voitaisiin parantaa.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kimmo Kiljunen.

13.05 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tämä päivä ei ole kyllä minulle ollut paras näiden teknisten laitteiden osalta. Laitteet tuntuvat olevan minua vastaan. Johtuuko se, arvoisa puhemies, sunnuntaipäivästä? Tämä on myöskin poikkeuksellista, että eduskunta todella kokoontuu sunnuntaina, kaiken lisäksi vielä palmusunnuntaina.

Kyllä, me elämme hyvin poikkeuksellista aikaa, tätä korona-aikaa, ja se näkyy myöskin tässä palmusunnuntaissa siltä osin, että eipä virpoja näkynyt muuten kuin yksi lapsenlapseni, joka tuli tervehtimään isoisäänsä, muuten ei. Elämme erikoisia aikoja.

Ajaessani tänne minulle soitti yksi kansalainen ja ihmetteli: Korona-aika, rajoittavia toimenpiteitä on ryhdytty eduskunnassa tekemään. Miksi eduskunta on lomilla? Mitä tämä

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

on, että ollaan lomilla? Ja minä kerroin: arvoisa kansalainen, olen parhaillani ajamassa sunnuntaipäivänä eduskuntaan virkatöitä tekemään. Eli tämä on nyt se tilanne, että meillä ei tahdo viesti ikään kuin kunnolla kulkea kansalaisille, että eduskunta ottaa hyvin vakavasti tämän korona-ajan, ottaa kaikki toimetkin vakavasti ja me teemme töitä myöskin ensi viikolla, muun muassa valiokunnat kokoontuvat. Tämä on tietysti tärkeää huomioida.

Suomi on pärjännyt poikkeuksellisen hyvin. Sen me kaikki toteamme tämän koronan osalta, kiitos hallituksen toimien ja ennen kaikkea tietysti kiitos kansalaisten toimien, kun he ovat pyrkineet seuraamaan näitä rajoittavia toimenpiteitä. Ja kyllä, kuten edustaja Hassi täällä aikaisemmin totesi, saamme jatkuvasti kansalaisilta erityyppisiä viestejä, miksi näitä rajoituksia vielä viedään eteenpäin: Eikö tämä rupea laukeamaan? Rokotukset ovat jo käynnissä. Miksi ravintoloita tässä edelleenkin rokotetaan, tehdään vaikeaksi normaalielämää, ja niin edelleen? Siihen ei auta vastata muuta kuin, että me olemme hyvän rekordin saaneet aikaiseksi, hyvän tuloksen saaneet aikaiseksi koronaepidemian taltuttamisessa Suomessa, kiitos niiden rajoittavien toimenpiteiden, mitä on tehty, mukaan lukien kiitos näiden ravintoloihinkin suuntautuneiden toimien.

Minä kyllä kuuntelen hyvin herkällä korvalla, mitä oppositio täällä puhuu siitä, olisiko mahdollisuuksia sovitella näitä toimia vähän järkevämmiin suhteissa alueisiin, ravintolatyyppeihin ja niin edelleen. Tätä kokonaisharkintaa tässä varmaan tehdään. Eduskunta tekee sitä omalta puoleltaan valiokuntatasolla ja myöskin täysistuntotasolla, ja myöskin hallitus tekee tätä. Ei meidän nyt enää auta valitettavasti muuta kuin viedä tätä junaamme eteenpäin ja toivoo, että näiden rajoittavien toimien kautta saadaan pidettyä tämä korona kurissa Suomessa ja kesään mennessä sitten saataisiin normaalielämä käynnistettyä.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen.

13.08 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Jatkan vielä keskustelua näistä ponsista, joista kohta äänestämme.

Täällä keskustelussa on näitä alkoholiin liittyviä ponsia perusteltu sillä, että ravintoloissa anniskeltava viini on kallista ja hyvälaatuista, ja siksi haluttaisiin saada hintaa alas veroa laskemalla ja sallia myös ulosmyynti. Kyllä kallis viini juovuttaa ihan samalla tavalla kuin halpakin, ja myös varakkailla ihmisillä on alkoholiongelmia, ja varakkailla ihmisillä on myös varaa juoda sitä ihan yhtä paljon kuin köyhemmillä tätä halpaa viiniä.

Koronakuolemia meillä on viimeisimmän THL:n antaman tiedon mukaan 817. Samana aikana alkoholi on aiheuttanut vähintään sen 1 700 kuolemaa, aivan suoraa kuolemaa. Tällä vertailulla en nyt lainkaan halua vähätellä koronan vaarallisuutta — suhtaudun siihen erittäin vakavasti — en myöskään vahvojen koronatoimien tarpeellisuutta, mutta samalla, arvoisa puhemies, peräänkuulutan rehellisyyttä ja johdonmukaisuutta, kun tavoitteemme on näillä kaikilla esityksillä suojella kansalaisten terveyttä ja ehkäistä kuolemaa. Kyllä silloin on muistettava muutkin riskitekijät eikä ainakaan koronatoimien ohella pidä pyrkiä ikään kuin vahvistamaan niitä riskitekijöitä, jotka johtavat alkoholisairauksiin, alkoholin aiheuttamiin sosiaalisiin ongelmiin ja alkoholin aiheuttamiin kuolemiin.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Guzenina.

13.10 Maria Guzenina sd: Arvoisa puhemies! Kun nyt vietetään palmusunnuntaita, palmusunnuntain perinteinen tervehdys kuuluu: ”Toivotan terveyttä ja kaikkea hyvää.” Sitä

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

virpojat ovat kautta aikain tehneet kulkiessaan ovelta ovelle, ja tämä toivotus sopii aivan erityisesti tähän aikaan, jota me elämme. Hyvin poikkeuksellinen aika on kyseessä. Me istumme täällä nyt sunnuntaina, ja myöskin ensi viikolla valiokunnissa on täydet työpäivät: Esimerkiksi perustuslakivaliokunta istuu poikkeuksellisesti maanantaina. Maanantainahan perinteisesti eduskunta ei tee töitä, koska monet edustajat ovat kunta- ja poliittisissa mukana, mutta nyt poikkeuksellisesti huomenna maanantaina valiokunnat kokoontuvat.

Asiantuntijakuulemisessa huomenna perustuslakivaliokunnassa kuulemme heidän näkemystään näihin liikkumisrajoituksiin. Täällä Suomessa me olemme joutuneet käsittelemään näitä koronarajoituksia vähän niin kuin tilkkutäkkimäisesti, eli on hyvin vaikea hahmottaa sitä kokonaiskuvaa. Kun katsomme, mitä muualla Euroopassa on tapahtunut, niin siellä on ollut ihan täydellisiä, täysiä sulkuja. Siellä ovat olleet koulut, yliopistot suljettuina. Ruokakaupat ovat saaneet olla auki, mutta muut kaupat ovat joutuneet pitämään ovensa kiinni. Ravintolat ja baarit ovat olleet kiinni. Joukkoliikenteessä on ollut maskipakko, ja on myöskin harvennettu joukkoliikenteen kulkemista. Eli hyvin kokonaisvaltaisia toimia on muualla harjoitettu, ja Suomi tulee nyt tässä vähän niin kuin jälkijunassa. Me olemme pärjänneet kohtuullisen hyvin tähän asti, mutta tämä muuntovirus on nyt muuttanut tämän tilanteen, koska tämä muuntovirus meidän asiantuntijoidemme mukaan tarttuu huomattavasti herkemmin kuin alkuperäinen variantti.

No, tässä tilkkutäkissä me joudumme tietenkin katsomaan nyt ravintoloiden osalta myöskin näitä kompensatioita, mutta myöskin muilla aloilla on jouduttu kokemaan tämän kriisin takia valtavia menetyksiä, ja yksi näistä aloista ravintola-alan lisäksi on tapahtuma-ala, luovat alat. Nämä molemmat alat työllistävät jotakuinkin saman verran meillä Suomessa — luovat alat 130 000 ja ravintola-ala noin 140 000 — ja on aivan välttämättömän tärkeää, että kun me pohdimme kompensatiota yhdelle alalle, niin me emme myöskään unohda sitä, että tässä koronakriisissä on paljon kärsijöitä.

Aivan vastikään me täällä puhuimme siitä, millä tavalla lapset ja nuoret pitää saada tästä kurimuksista jollain tavalla nousemaan ulos. Nyt kun puhumme täällä ravintoloiden sulusta, niin meidän pitää muistaa, että hallitus on täällä useampaan otteeseen todennut, että heti kun me saamme tämän taudin parempaan hallintaan, lapset ja nuoret tulevat olemaan se ensimmäinen ryhmä, jonka kohdalla näitä rajoituksia tullaan höllentämään, [Puhemies: 3 minuuttia!] ja minun mielestäni tämä marssijärjestys on juuri se oikea, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vestman.

13.13 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Koronakriisi ja koronan taltuttamiseksi käyttöön otetut rajoitukset ovat kohdelleet eri alojen yrityksiä ja yrittäjiä hyvin eri tavoin. Kuten tiedämme, esimerkiksi päivittäistavarakauppa kukoistaa ja samaan aikaan erityisen voimakkaita rajoituksia on kohdistettu paitsi ravintola-alalle, josta nyt keskustelemme, myös tapahtuma- ja kulttuurialalle, ja nämä runnellut alat eivät kuitenkaan ole saaneet mielestäni riittävää kompensatiota edes niistä menetyksistä, jotka johtuvat suoraan valtion rajoitustoimista.

Haluan nostaa esille kaksi asiaa. Suomessa vallitsee varmasti aika laaja yksimielisyys siitä, että koronavirusta pitää taltuttaa tehokkailla ja oikeaan osuvilla keinoilla. Ja kun epidemia on ollut käynnissä yli vuoden, niin entistä enemmän mielestäni korostuu se, että rajoitustoimien pitäisi perustua tietoon, siis ensinnäkin historiatietoon siitä, missä tartuntoja on tosiasiallisesti tapahtunut, ja toiseksi yhä enemmän karttuvaan tietoon siitä, mitkä me-

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

kanismit tai edellytykset ehkäisevät tartuntoja. Nyt hallituksen esityksissä ja myöskin asiantuntijalausunnoissa valiokunnille korostetaan jatkuvasti vain sitä mekanismia, jolla virus tarttuu — siis ihmisten välisissä kontakteissa tiedetään viruksen tarttuvan — mutta haluaisin kyllä kiinnittää huomiota siihen, että nyt käsittelyssä olevankaan esityksen perusteluissa ei ole esimerkiksi nostettu esille sitä, kuinka paljon tartuntoja on ruokaravintoloista. Tällaista paljon hienosyisempää rajoitustoimien arviointia, eri riskiprofilin ravintolatyyppeiden eriyttämistä, on peräänkuuluttanut perustuslakivaliokunta jo useaan otteeseen ja on viimeksi kiinnittänyt valtioneuvoston vakavaa huomiota eri ravitsemusliiketyyppien tarkastelemiseen vastaisuudessa eriytetymmin. Jostain syystä tämä ravintolatyyppeiden eriytetty tarkastelu tuntuu olevan hallitukselle erityisen vaikea tehtävä, ja nyt talousvaliokunta on mielestäni tehnyt hyvää työtä ja kiinnittänyt mietinnössään tähän vielä uudelleenkin huomiota. Ja nyt on viimeinen hetki kyllä, että hallitus tämän sitten ottaa tomissaan huomioon.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalli.

13.16 Eeva Kalli kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kaikista käytetyistä, ainakin lähes kaikista käytetyistä, puheenvuoroista on heijastunut hyvin laajasti se huoli, joka tästä tautitilanteesta ja sen aiheuttamista vaikutuksista seuraa. Esimerkiksi edustaja al-Tae kuvasi äsken terveydenhuollon tilannetta ja sairaaloiden kapasiteetin ylittymiseen liittyviä vaaroja. Myös hoitohenkilökunnan jaksaminen on ollut todella kovilla jo pitkään, eikä uhka tautitilanteen pahenemisesta sitä varmastikaan helpota. Näistä syistä meidän on nyt valitettavasti jatkettava tätä eittämättä rajua ja tylppääkin keinoa: ravintoloitten sulkua viruksen leviämisen- ja kiihtymisalueilla.

Samalla lähes kaikissa käytetyissä puheenvuoroissa on tunnistettu ja tunnustettu se rasakas taakka ja ne rajut vaikutukset, jotka sulun jatko aiheuttaa majoitus- ja ravitsemisalanyrityksille ja näiden työntekijöille. Tästä syystä on välttämätöntä, että ravintoloita tuetaan ja tuki olisi saatava perille mahdollisimman oikeudenmukaisesti ja mahdollisimman pian — aikaa ei monella ravintolalla ole enää kovin paljoa. Tästä keskustelemme tarkemmin vielä myöhemmin tänään.

Arvoisa puhemies! Majoitus- ja ravitsemisalanyritysten, kuten itse asiassa kaikkien muidenkin yritysten, kannalta olisi kuitenkin kaikkein tärkeintä se, että tautitilanne saadaan jälleen hallintaan, jotta ihmiset uskaltavat taas lähteä sankoin joukoin palveluiden pariin. Ja jotta tähän päästään, on terveysviranomaisten mukaan välttämätöntä, että näitä rajoituksia nyt jatketaan, ja siksi näitä päätöksiä olemme nyt tekemässä.

Arvoisa puhemies! Mietintö on huolella laadittu. Siinä on otettu huomioon asiantuntijoiden näkemykset ja tietysti myös perustuslakivaliokunnan edellyttämät ehdot, jotka liittyivät muun muassa hienosyisempään jaotteluun tulevassa sääntelyssä.

Lopuksi haluan vielä muistuttaa valtioneuvoston velvollisuudesta seurata tautitilanteen kehittymistä koko ajan terveysviranomaisten asiantuntijatiedon pohjalta. Näin ollen, jos välttämättömyysvaatimus ei enää täyty tautitilanteen helpottuessa jollain alueella, valtioneuvoston on viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin asetuksen muuttamiseksi ja rajoitusten purkamiseksi. Vastaavasti tautitilanteen huonontuessa ja välttämättömyyskriteerin täytyessä asetusta voidaan muuttaa lisäten kyseinen alue sulun piiriin. Tilanteen kehittymistä on siis koko ajan seurattava huolella, ja varmasti kaikki meistä toivovat, että tilanne kehittyy kohti parempaa.

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Werning.

13.19 Paula Werning sd: Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsitellään erittäin hankalaa asiaa täällä, ja meillä jokaisella on tietenkin omat näkemyksemme siitä, minkälaisia päätöksiä pitäisi tehdä. Mutta itse näen, että tässä ei ole kyse mistään kiusanteosta tai ilkeilystä. Tosiasia on, että tilanne on edelleen niin vakava, että nämäkin rajoitustoimet ovat välttämättömiä. Meidän on huolehdittava siitä, että kaikki ne toimet, mitä tehdään tällä hetkellä, myös tehdään, jotta pystytään hillitsemään tätä epidemian leviämistä ja jotta pystytään painamaan ne tartuntatautiluvut mahdollisimman alas. Tilanne on hankala.

Ja tietenkin, kuten tuossa edellinenkin puhuja sanoi, tilannetta myös tulee arvioida jatkuvasti ja päätöksiä pitää pystyä tekemään, silloinkin, jos se tilanne muuttuu sitten sinne parempaan suuntaan. Arviointi on erittäin tärkeää. En tietenkään vähättele sitä, miten tämä ratkaisu tulee vaikuttamaan yrittäjiin ja alan työntekijöihin, mutta nyt on sitten tehtävä myös niitä toimia, miten tilanteen aiheuttamia menetyksiä korvataan yrityksille. Ja tänään täällä täysistunnossa tullaan keskustelemaan siellä lopussa vielä yritysten määräaikaista kustannustuesta.

Haluan vielä kommentoida sitä, mitä edustaja al-Tae sanoi aikaisemmin liittyen hoito-henkilöstöön ja henkilöstöresursseihin. Mikäli meille tulee äkillinen tilanne, että tehohoidon potilasmäärä kasvaa rajusti, niin on ihan sama, minkä verran meillä siellä hengityskoneita on, jos meillä ei ole niitä rautaisia alan ammattilaisia, jotka niitä koneita käyttävät ja hoitavat potilaita laadukkaasti ja turvallisesti. Kunnat ja sairaanhoitopiirit ovat saaneet koronatukea, ja lämpimästi kannatan sitä, että tässä tilanteessa sitä kohdennettaisiin tietenkin sinne hoitohenkilökuntaan, unohtamatta laitoshuoltajia ja niitä apteekkityöntekijöitä, jotka mahdollistavat sen, että potilas saa mahdollisimman hyvää hoitoa.

Nyt meidän pitää vielä tsempata ja jaksaa, jotta kesällä toivottavasti tilanne olisi toinen ja päästäisiin kannattamaan ravintola-alan yrityksiä ja päästäisiin sitten tukemaan heidän toimeentuloaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kauma.

13.21 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Kommentoin edustaja Räsänen puheenvuoroa sillä tavalla — kun hän aika lailla paheksui näitä kokoomuksen lausumaehdotuksia numero 2 ja 3 — että numero kolmosessahan ehdotimme, että eduskunta edellyttää, että viinien ulosmyynti sallittaisiin tilapäisesti anniskelu-oikeuden omaaville ravintoloille, ja tässä oli lähtökohtana se, että ravintoloilta on tullut tieto, että heille on näiden rajoitusten aikana kertynyt muun muassa viinejä varastoon. Olisi perusteltua, että he saisivat näitä varastoon kertyneitä viinejä myydä ulos, kun he muutakin sieltä ulos myyvät tällä hetkellä.

Arvoisa puhemies! Sitten tässä arvonlisäverokysymyksessä anniskelun osalta niin, että tilapäisesti alennettaisiin 24:stä 14 prosenttiin, on ajatuksena se, että mikäli ihmiset siirtyvät jonkin verran halvemman alkoholin myötä ravintoloihin, niin myöskin ravintolassa syödyn ruoan määrä kasvaa ja tällä tavalla me ikään kuin saisimme sen juomisen pois sieltä kodeista ravintoloihin, jos näin brutaalisti voi todeta.

Tein viime vuoden puolella lakialoitteen tästä samasta asiasta ja silloin sain selville muun muassa sen, että Luonnonvarakeskus on vuonna 2018 selvittänyt, että jos arvonlisävero anniskelun osalta laskettaisiin 14 prosenttiin ja se siirrettäisiin hintoihin, niin se näkyisi suoraan alkoholin hintana niin, että se olisi 8 prosenttia halvempi siellä ravintoloissa.

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

kuin mitä se nyt on ja että vuositason se lisäisi myyntiä 127 miljoonaa euroa ja kotimaisten tuotteiden ja palveluiden myyntiä myös ravintoloiden ulkopuolella koko alihankintaketjun osalta 172 miljoonaa euroa.

Vielä tuon esiin sen, että useinhan nämä arvonlisäverokysymykset täytyy hyväksyttää EU:ssa, mutta mitä tulee näihin ravintolapalveluihin, niin tämä 14 prosenttiin alentaminen on ollut mahdollista jo vuodesta 2009 lähtien, koska jo silloin hyväksyttiin direktiivimuutos, jossa ravintolapalvelut saadaan sisällyttää alemman arvonlisäverokannan piiriin. Eli se on ollut meillä jo yli kymmenen vuotta mahdollista, mutta sitä ei ole tehty. Meidän mielestämme, kokoomuksessa, sillä olisi hyviä vaikutuksia sekä ravintoloiden toimintaan että myöskin ihmisten turvallisuuteen siltä kannalta, että saisimme sen alkoholinkäytön siirrettyä ravintoloihin eli tietyllä tavalla myöskin valvottuihin olosuhteisiin ja samalla myöskin vietyä ravintolakulttuuria kohti eurooppalaisempaa ja kansainvälisempää toimintatapaa.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Myllykoski.

13.24 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Ihan alkuunsa on pakko tuoda se huoli esille näin työväenliikkeen edustajana, joka katson vielä olevani: hoitohenkilökunnan jaksaminen. Me ehkä vähän liian vähän jaksamme huomioda sitä, kuinka tärkeässä asemassa juuri se väki meillä on tässä tautitilanteessa, uupumiseen asti. Erittäin ikäviä viestejä tulee siitä, että jaksamisen raja on nyt jo niin lähellä, että ei ole oikein edellytystä eikä halukkuutta. Toki siellä myös tämän tautitilanteen vuoksi se stressi tartunnan saamisesta ja omaan perhepiiriinsä viemisestä on henkisesti melko kova taakka.

Tästä asiasta, mistä nyt keskustelemme, täytyy kyllä todeta, että näitä lausumaehdotuksia on hirveän vaikea vastustaa ja kritisoida, koska osaltaan tässä ollaan sen ison asian äärellä, mitä pitäisi pystyä näkemään. Kun täällä edustaja Kalli toi esille, että pitää koko ajan seurata, pitää pystyä näkemään, missä ja mistä tautia lähtee liikkeelle, niin ollaan varmasti jokainen luettu lehdistä, kuinka paljon näitä tartuntoja ja altistumisia tulee, kun ihmiset osaavat hakeutua omiin porukoihinsa. Meillä on varmasti mielikuva siitä, mitä kieltolaki oli aikanaan — salakapakoita, erilaista harmaata taloutta siihen liittyen — ja kyllä tämä ravintolasulku on ruokkinut myös sitä varjopuolta, että on kokoontumisia. En halua käyttää, kuten edustaja Kauma käytti, termiä ”valvotuissa olosuhteissa nautittu alkoholi” vaan mieluummin käyttäisin termiä ”palveluiden piirissä”, kun alkoholia ravintoloissa tarjoillaan. Se on se iso asia jatkossa.

Tämä on itselleni aika hankala kysymys, kun olen ollut keräämässä kollegoiden kanssa yli sata nimeä pienpanimoitten ulosmyyntioikeuden puolesta. Tässä kohtaa täytyy sanoa, että täytyisi katsoa, niin kuin työväen laulussa sanotaan, kenen joukoissa seisot, kenen lippua kannat, mutta se jääköön nähtäväksi. Tämän asian käsittelyssä on ollut erinomaisen hyviä puheenvuoroja kauttaaltaan, mutta huoli siitä, että tämä tautitilanne on paha, ja se hoitohenkilökunnan jaksaminen ovat siellä se toinen ääripää.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Zyskowiec.

13.27 Ben Zyskowiec kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kiljusen puheenvuoro provosoi minut käyttämään tämän puheenvuoron — ei sen vuoksi, että hän kertoi, että hänelle kävi virpomassa yksi lapsenlapsi ja minulle kävi virpomassa kaksi lapsenlasta, [Naurua] vaan provosoi minut puhumaan sen vuoksi, mitä hän sanoi Ylen uutisoinnista. Nimittäin

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

Yle uutisoi perjantaina — ja tämä on nyt suora, sanatarkka sitaatti — seuraavaa: ”Hallituksen esittämät liikkumisrajoitukset eivät ehdi voimaan pääsiäiseksi. Eduskunta ei ehdi käsitellä asiaa ennen pääsiäistä, koska se jää ensi viikolla istuntotauolle.” Mutta tähän ei ole totta. Se, että nämä eivät tule pääsiäiseksi voimaan, ei johdu siitä, että ensi viikolla ei ole täysistuntoja. Vaikka ensi viikolla pitäisimme täysistunnon joka päivä, niin nämä eivät ehdi voimaan, koska valiokuntakäsittely ottaa oman aikansa. Ja nimenomaan tässä asiassa valiokuntakäsittely ottaa oman aikansa, koska nämä esitykset eivät voi mennä niin sanotusti sukkana läpi valiokunnissa, vaan olen täysin varma, että nämä vaativat perusteellista harkintaa eri valiokunnissa, ja olen varma, että nämä hallituksen esitykset tulevat vielä täsmentymään ja muuttumaan täällä eduskunnassa.

Miten Yleisradio kehtaa levittää tällaista virheellistä tietoa? Onko Ylessä miestä tai naista oikeisemaan tämä väärä tieto? [Eduskunnasta: Toivottavasti Ylellä kuunnellaan!] Sen lisäksi, että tällä tavoin luodaan mielikuva, että kansanedustajat ovat tietysti laiskoja ja työtä vieroksuvia ihmisiä, niin tällä tavoin luodaan mielikuva, että asia ei voi olla kovin kiireellinen eikä tilanne voi olla kovin paha, koska kansanedustajilla on varaa lomailla ja näin viivästyttää näiden rajoitusten voimaansaattamista. Kansanedustajien kuuluu saada, ja he saavat, kansalaisilta hyvin paljon kriittistä palautetta, mutta Yleisradion eduskuntatyöstä levittämien valheiden oikaiseminen ei sinänsä kuulu kansanedustajien työhön. [Jouni Ovaska: Erittäin hyvä!]

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen, vastauspuheenvuoro.

13.30 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta edustaja Zyskiewicz kiinnitti huomion juuri samaan asiaan, josta itsekin halusin puhua: tiedotusvälineet luovat meille todellisuuskuvan, ja se kuva on se, millä tavalla ihmiset reagoivat politiikkaan ja poliittisiin toimijoihin. Me kokoonnumme parhaillaan sunnuntaina, ja meille luodaan mielikuvaa siitä, että me emme ota vakavasti tätä koronavirusta. Tähän ei syylisty ainoastaan Yleisradio, vaan myöskin iltapäivälehdissä on ollut vastaavaa kirjoittelua, tavallaan eduskuntatyön halveeraamista, sen, mitä me teemme.

Tässä on, vaikka kansainvälisesti, ihmetelty Suomen Yleisradiota juuri tässä suhteessa, kuinka on mahdollista, että Suomessa voidaan halveerata tällä tavalla päätöksentekojärjestelmää, parlamentaarista päätöksentekoa, mitä täällä tapahtuu, verrattuna muihin maihin, joissa näitä rajoittavia toimenpiteitä on tehty yhteistyössä ja ilman, että on asetettu kyseenalaiseksi, millä motiivilla me kansanedustajat toimimme. Tämä oli outo tilanne, ja tässä suhteessa yhdyin voimakkaasti edustaja Zyskowicziin, että tässä pitäisi Yleisradion kyllä kiinnittää huomiota omaan käytökseensä.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

13.31 Tuomas Kettunen kesk: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Ja omalta osaltanikin haluan toivottaa hyvää palmusunnuntaita puhemiehelle ja arvoisille edustajakollegoille. Ollaan käyty hyvää keskustelua, ja halusin käyttää itsekin puheenvuoron, kun ravintoloitten toimintaa rajoitetaan. Niin kuin tässä edustaja al-Tae on sanonut, tämä on surullinen mutta totta kai tarpeellinenkin toimenpide, ja kyllä olen itse sitä mieltä, että vastapainoksi tulisi myös yrittää helpottaa tilannetta, yrittäjän ahdinkoa, kaikilta niiltä osin kuin se on vain mahdollista, myös näitten sulkutoimenpiteitten jälkeen.

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

Tänään on käyty keskustelua myös alkoholin käyttämisestä. Edustaja Kärnän toimesta on tehty aikaisemminkin alkoholilain uudistus, joka osoitti sen, että arviot alkoholin kulutuksen lisääntymisestä tai noususta eivät ole pitäneet paikkaansa. Kyllä Suomi on oppinut juomaan, ja suomalainen alkoholi-, juomiskulttuuri on muuttunut.

Mutta nyt, jos koska, ravintolayrittäjille tulisi kyllä löytää vapauksia liiketoimintansa harjoittamiseen: myöhemmin anniskelua. Tässä on opposition suunnalta tuotu hyviä esityksiä, ja toivoisinkin, että ne otetaan sitten myöhemmin huomioon.

Mitä tulee sitten tähän alkoholiravintoloitten ulosmyyntioikeuteen, niin uskoisin, että se ei kyllä kaataisi Alkoa mutta auttaisi kriisissä kärsivää ravintola-alaa löytämään uuden alun epävarmassa tilanteessa. Näitten sulkutoimenpiteitten jälkeen kyllä nämäkin keinot tulee ottaa käyttöön.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

13.33 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on ollut keskustelun aikana monia hyviä puheenvuoroja. Viimeksi edellä edustaja Kettusella oli oikein hyvä puheenvuoro ja vaikkapa edustaja Myllykoskella. Toisaalta kysyisinkin nyt: miksi ajattelette, että näitä opposition hyviä esityksiä sitten joskus myöhemmin otettaisiin käyttöön — miksei nyt? Kyllä meillä maan ylimpänä vallankäyttäjänä on valta ilman muuta ilmaista eduskunnan tahto näistä asioista, että voimme edetä siihen suuntaan, mikä olisi järkevää yhteiskuntapolitiikkaa. Päinvastoin näenkin niin, että ilman muuta tällaisessa kriisitilanteessa, sen kaikessa kaameudessa, pitää olla myöskin mahdollisuus uskaltaa tehdä yhteiskuntapolitiisia muutoksia.

Se todella tärkeä ja hyvä viesti, joka täältä mielestäni monissa puheenvuoroissa on myös toivottavasti kiirinyt eteenpäin vaikeassa paikassa työtään tekeväälle hoitohenkilökunnalle, on varmasti sellainen asia, jonka koko sali yhdessä jakaa. Haluamme vähentää sitä kuormaa, joka teho-osastoille tässä tulee nyt virusepidemian vuoksi, mutta kannamme varmasti huolta henkilökunnan jaksamisesta jatkossakin.

Vaikkapa edustaja Räsänen toi esille lukuja siitä, kuinka paljon esimerkiksi alkoholi vie ihmisiä tehohoitoon. Mutta itse haluan uskoa niin, että meillä on oikeasti käytettävissä keinoja siihen, miten voimme vaikkapa näitä alkoholihaittoja vähentää samalla, kun teemme sillä tavalla edistyksellistä politiikkaa, että muutamme nyt esimerkiksi alkoholikulttuuria. Haluaisin nähdä niin, että kun tämä pandemia on ohi ja voidaan vaikkapa ravintoloihin sitten aivan normaalisti turvallisesti mielin palata, esimerkiksi juuri sitä arvonlisäverokantaa alentamalla pystymme ohjaamaan suomalaisten kulutusta niin ravintolaruuan kuin hyvän juoman osalta sellaisiin paikkoihin, joissa tosiaan tarjoillaan tasokkaita palveluita ja tasokkaita tuotteita, ja pääsisimme esimerkiksi eroon siitä aiempien vuosien ilmiöstä, mitä vähän ikävällä tavalla esimerkiksi Viron viinarallina kutsuttiin, koska onhan se nyt aivan päivänselvää, että esimerkiksi alkoholin liikakäyttöön on paljon suurempi riski, jos omasta autotallista löytyy lavatolkulla juomia, ovatpa ne miedompia tai väkevämpiä, kuin tilanteessa, että sitten alkoholiakin nautitaan fiksuissa puitteissa. Voisiko se, Myllykoski, olla hyvä termi tähän, että on fikset puitteet, sellaiset puitteet, missä on sopivasti sosiaalista kontrollia, mutta mikäli asia jostain syystä olisi ongelma, niin myöskin ihan sitä valvontaa olisi olemassa?

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

Mutta siis tasokkaissa ravintoloissa voidaan nytkin — näissäkin tilanteissa, missä iso osa maata ei ole millään tavalla varsinaisesti tämän epidemian kourissa — tarjoilla myöskin suoraan pöytiin. Sen pitäisi olla mahdollista.

Mutta tosiaan siksi, arvoisa puhemies, tätä alemmaa arvonlisäveroa peräänkuulutan, että se olisi markkinatalouden mukainen mekanismi ohjata sitä ihmisten ostovoimaa oikeisiin kohteisiin, niihin yrityksiin, jotka pystyvät tarjoamaan tuotteita ja palveluita — myös kustannustehokkaasti — ja jotka sitten ovat hyvin suoriutuneet. Ei tarvitsisi miettiä korvauksia pelkkien tukien jakamisen muodossa, kun tehtäisiin nyt vaikkapa alvin palautuksina nämä korvaukset ja sen jälkeen reiluilla alvin alennuksilla luotaisiin mahdollisuuksia ravintoloille toimintaansa tulevaisuudessa kehittää.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harjanne.

13.37 Atte Harjanne vihr: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on tosiaan, niin kuin moni on tuonut ilmi, surullinen ja hankalakin päätös, tai erityisesti surullinen, sinänsä tarpeellinen, tämäntyyppinen ravintolatoiminnan rajoittaminen. Vastaavasti, kuten totesin täällä salissa aiemmin tällä viikolla keskustellessamme liikkumisrajoituksista, kun tällaisia päätöksiä tehdään, niin siinä missä ne ovat tarpeellisia, välttämättömiä ja tarkkaan punnittuja, niin pitäisi koko ajan välttää, ettei vain totuta tekemään niitä liian helposti, vaan mietitään joka kerta kriittisesti, onko tämä se oikea, paras ja tehokkain toimi ja onko toisaalta esimerkiksi kompensatio riittävä. Samaan aikaan siellä vaa'assa painaa se huoli terveydestä, terveys- ja turvallisuudesta, taudin leviämisestä ja siitä, että me tiedetään jo nyt näillä tasoilla, että tämä kuormitus hoitohenkilökuntaa kohtaan on valtava, ja myöskään se huoli ei saisi unohtua, että he kannattelevat meidän terveyttä tällä hetkellä.

Täällä on myös tuotu aikaisemmin keskustelussa esiin tätä eri alueiden, erilaisten ravintolatilojen eri riskiprofiileja. Se on erittäin tärkeä huomio, jonka myös talousvaliokunta mietinnössään ottaa huomioon. On esimerkiksi nykytiedon valossa varsin selvää, että riskit tartuntoihin ulkotiloissa ovat huomattavasti, merkittävästi pienempiä kuin sisätiloissa. Näyttäisi olevan näyttöä siitä, että tämmöiset ilmanvaihdolliset ja muut tilajärjestelyt voivat vähentää tartuntariskiä, ja tämä on tietysti tärkeää ottaa sääntelyssä huomioon nykyistekin paremmin, varsinkin kun sitä tietoa karttuu.

Samaan aikaan on kuitenkin hyvä huomioida, että nyt meillä on käsillä tilanne, jossa tartunnat ovat jo varsin korkealla, ja senhän takia tätä rajoitustoimea tässä nyt määrätään. Olennaista on saada vähennettyä nyt ihmisten välisiä kontakteja, ja siinä on tavallaan kaksi eri asiaa: on se, jos me saataisiin painettua tartunnat hyvin alas, ja se, että rokotuksien edessä me voidaan enemmän taas painottaa sitä, että ne rajoitukset ovat sellaisia, että niillä huolehditaan terveysturvallisesta liiketoiminnan, tapahtumien ja tämmöisien järjestämisestä. Niin kauan kuin ne ovat korkealla, meidän on ikään kuin välttämätöntä korostaa sitä, ettei se räjähdä, etteivät ne tartunnat lähde leviämään hirvittävän nopeasti, jolloinka me ollaan taas tosi paljon vaikeammassa tilanteessa. Eli nämä ovat vähän erityyppisiä, tämä toimi ja sitten taas se jatko — tai se painopiste on tässä erityyppinen kuin taas jatkorajoituksissa tai niissä, mitkä olivat voimassa ennen tätä, ja tämä on nähdäkseni hyvä tässä toisaalta ymmärtää. Mutta kuten valiokunta mietinnössään toteaa, niin toki jo tässäkin, tätä soveltaessa, on tärkeää ottaa huomioon ne riskiprofiilit ja tehdä vain se, mikä on välttämätöntä ja perusteltua.

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

Noin muuten jaan täällä kyllä huolen ravintola-alasta ja ravintola-alan tilasta ja kehotan miettimään erilaisia toimia siihen, miten alalle luodaan positiivinen näkymä tästä ulos ja helpotetaan sitä. [Puhemies: 3 minuuttia!] Alkoholipolitiikan kannalta lienee selvää, että jos me pystytään ohjaamaan sitä kulutusta palveluiden piiriin, niin se on parempi kuin se, että se käytetään kotona. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kärnä.

13.40 **Mikko Kärnä kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on käytetty useita hyviä puheenvuoroja. Itsekin hivenen kipuilen asian kanssa. Oppositio on sinällään tehnyt hyviä lausumaehdotuksia, mutta tunnustetaan kuitenkin tietysti tosiasiat: näiden lausumaehdotusten kauttahan tämä asia ei valitettavasti etenisi. Olen siis itse toivoni menettänyt, olen ihan vakuuttunut siitä, että aivan riippumatta, mikä hallituspohja, kuka ministeri tuolla STM:ssä istuu, alkoholin myynnin helpottamiseen liittyvät asiat eivät tulisi etenemään. Se johtuu siitä, että siellä on ennen kaikkea virkakunta tämän asian kanssa bunkkerissa [Kokoomuksen ryhmästä: Ohhoh!] tiiviimmin kuin japanilaiset Okinawalla vuonna 45. Nämä asiat eivät liikahta, ja tämän takia katson, että eduskunnan tulisi ottaa tämä asia käsiinsä.

Toivon erinomaista menestystä edustaja Myllykosken aloitteelle, jonka on yli sata kansanedustajaa allekirjoittanut. Vastaavalla tavalla meidän tulisi tuoda tänne käsittelyyn jonkun tyyppinen aloite, jolla päästäisiin tätä etämyyntisotkua korjaamaan sekä korjaamaan myös ravintoloitten ulosmyyntiä. Enkä pitäisi pahana, jos meillä joku innokas aktiivi tekisi tästä asiasta kansalaisaloitteen, koska tämä on yksi niitä asioita, minusta tuntuu, että eduskunnan suuri enemmistö kannattaa näitä asioita, mutta jostain syystä nämä asiat eivät valitettavasti etene.

On todella tärkeää, arvoisa puhemies — vielä tähän itse lakiesitykseen — että sitten aikanaan valtioneuvoston asetuksessa huomioidaan nämä erityyppiset ravintolat, erityyppiset ravintolatilat ja se, miten näitä rajoituksia niihin sovelletaan. Sehän on nyt kuitenkin selvää, että ravintolat menevät kiinni aivan riippumatta siitä, tuleeko näitä liikkumisrajoituksia vai ei.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Guzenina.

13.42 **Maria Guzenina sd:** Arvoisa puhemies! On selvää, että mitä nopeammin me saamme nitistettyä tämän viheliäisen taudin, sitä nopeammin me pääsemme myöskin palaamaan normaaliin elämään. Kun me tarvitsemme näitä toimia hyvin laajasti, niin silloin minun mielestäni pitää myöskin täällä, kuten edustaja totesi — itse asiassa hän lähti täältä salista pois — esimerkiksi tässä rokotusjärjestyksessä kuunnella asiantuntijoita.

Asiantuntijat ovat todenneet, että suurilla kaupunkiseuduilla, joilla tautia ilmenee suhteessakin huomattavasti enemmän kuin monella muulla paikkakunnalla, sillä, että kohdistettaisiin rokotteita tehokkaasti näille suuremmille kaupunkialueille, esimerkiksi pääkaupunkiseudulle, saisimme tätä kokonaistautitilannetta myöskin parannettua. Kun tänne pääkaupunkiseudulle nyt kohdistuu poikkeuksellisen voimakkaita toimia, kuten esimerkiksi tänään, kun käsittelemme myöhemmin tätä liikkumisrajoitusta, niin on ihan selvää, että koko Suomi hyötyy siitä, että me saamme tämän tautitilanteen painettua alas. Kuten perustuslakivaliokunta on useampaan otteeseen todennut, niin kun välttämättömyysedellytykset

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

eivät täyty, näistä rajoitustoimista täytyy luopua. Siksi kyseessä on nyt vakava asia, arvoisa puhemies.

Täällä on puhuttu myöskin hoiva-alan tilanteesta, siitä, millä tavalla hoitohenkilökuntaa olisi syytä arvostaa siinä kokonaisuudessa myöskin taloudellisesti. Nyt kun täällä salissa näen useampia espoolaisia kansanedustajia, kaikki eivät ole kuntapolitiikassa mukana, vetoan teihin, jotka olette — täällä ovat edustaja Kauma ja edustaja Laiho, täällä ovat edustaja Hopsu ja edustaja Elo — me olemme myöskin HUS-päättäjiä, ja sairaanhoitopiireillä on mahdollisuus palkita omaa henkilöstöään, tehdä niitä päätöksiä ilman minkäänäköistä valtion väliintuloa. Nyt kun kunnille on annettu runsaita kompensatioita, niin on meidän kuntapäätäjien tehtävä katsoa, miten näitä kompensatioita käytetään. Tässä me voisimme hyvinkin edellyttää, että HUS palkitsee omia työntekijöitään, jotka ovat siellä koronan etulinjassa, kompensatiolla, joka varmasti tulisi tälle työntekijäjoukolle tarpeeseen.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Arhinmäki.

13.45 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa rouva puhemies! 2.11.1994 alkoi istunto, jossa käsiteltiin Suomen liittymistä Euroopan unioniin. Se istunto kesti yli neljä vuorokautta putkeen, ja kun lauantai muuttui sunnuntaiksi, niin silloin Vaihtoehto Suomelle -ryhmän Vesa Laukkanen piti 6,5-tuntista puhetta, joka on historian pisin. Silloin edellisen kerran on koontunut eduskunta sunnuntaina, mutta se istunto alkoi keskiviikkona. Nyt on vielä poikkeuksellisempaa: meillä on istunto sunnuntaille merkittynä. Se ei tietysti ole uutinen, että olen edustaja Zyskowiezin kanssa samaa mieltä, niin että siinä mielessä sen esiin tuominen ei ole mikään yllättävä asia, mutta kun ajatellaan sitä, mikä on kuva politiikasta ja politiikoista, niin se, että julkisuudessa esitetään väitteitä ja annetaan ymmärtää, että koronatoimia hidastaisi se, että emme haluaisi tehdä töitä, niin se on lehdistöltä sellaista halpahintaista populismia, jota en toivoisi näkeväni. Se ei ole kunniaksi journalismille, ja se antaa väärän kuvan siitä työstä, jota eduskunnassa kaikki puolueet vastuullisesti tekevät. Myöskin ajatus siitä, että niinkin merkittävä asia kuin liikkumisen rajoittaminen, perusoikeuksiin meneminen, huitaisemalla vietäisiin läpi tästä eduskunnasta ilman, että voidaan kuunnella asiantuntijoita, ilman, että siihen voidaan perehtyä, ja ilman, että tehdään huolellisia mietintöjä, joihin tehdään muutoksia, on kummallinen käsitys siitä, miten Suomessa pitää hoitaa kansalaisten asioita.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys, jota nyt käsittelemme, ravintolasulun jatko, on valitettava esitys. Kukaan meistä ei varmaan haluaisi olla siitä täällä päättämässä, mutta näyttää siltä, että se on myös välttämätön. Meidän pitää saada tämä koronakriisi kuriin, ja yksi keino, yksi toimenpide on se, että niitä paikkoja, joissa on korona levinnyt, joudutaan pitämään kiinni. Mutta kun jatkamme ravintolasulkua, niin on aivan äärimmäisen tärkeää, että takaamme toimeentulon ja taloudellisen tuen sekä yrittäjille että palvelualojen työntekijöille. Täällä on paljon puhuttu yrityksistä, mutta pitää muistaa, että tämä on ala, joka työllistää kymmeniätuhansia ihmisiä, pienipalkkaisia ihmisiä, jotka ovat vaikeuksissa. Näistä pitää huolehtia.

Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käyty myös laajempaa keskustelua alkoholipolitiikasta, ja se varmasti on järkevää, ja jossain vaiheessa pitäisi esimerkiksi tätä ulosmyyntikysymystä katsoa laajasti, mutta jokainen ymmärtää, että sitä lainsäädäntöä ei tämän koronakriisin aikana saada vietyä eteenpäin eikä se yhtäkään ravintolaa pelasta tässä tilanteessa, vaan siihen tarvitaan yhteiskunnan tukea. [Puhemies: 3 minuuttia!] Sen vuoksi on help-

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

poa, vaikka olisi lausumasta samaa mieltä, äänestää tämän mietinnön puolesta, koska tietää, että nämä asiat pitää huolellisesti ja laajasti pohtien valmistella, niitä ei hutaista yksittäisillä lausumilla.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Myllykoski.

13.49 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Pakko kehua tässä oman eduskuntaryhmän puheenjohtajaa ja sitä näkemyksellisyyttä, minkä täällä edustajat Kiljunen ja Zyskiewicz toivat, että kuinka halpahintaista journalismia on edes mahdollista harjoittaa, ja jotkut vielä kehuvat olevansa erityisasiantuntijoita eduskuntatiedottamisen journalismissa. [Maria Guzenina: Puhutko Haapalasta?] — Saattoi nimi kuulostaa tutulle.

Mutta joka tapauksessa: kun tämä nyt vähän luiskahti sinne alkoholipolitiikan puolelle, niin täytyy toki korjata omaa puheenvuoroani pienpanimoitten osalta. Keräsimme nimiä nimenomaan etämyynnin osalta, jolloin siinä hetkessä, koronakriisin keskellä, se liiketoiminta on ollut kasvavaa ja pääomavaroja on satsattu pieniin yrityksiin. Pienpanimot työllistävät suhteellisesti huomattavasti enemmän kuin isot panimot, eli 3 prosenttia tuottavat alkoholijuomia eli oluita mutta työllistävät kuitenkin 10 prosenttia siitä joukosta suomalaisia työntekijöitä ja yrittäjiä.

Toivon todellakin, että tämän kriisin jälkeen voimme käydä keskustelua alkoholipoliitikasta, vaikkapa pienentää alkoholin alvia. Minä uskoisin, että meillä löytyy ymmärrystä siihen, miksi entinen kollegamme Mikko Alatalo varmasti mieluummin lähtisi soittamaan keikkaa kello 21 tai 22 eikä vasta 0.30. Eli meillä on päässyt tämä ravintolakulttuuri muodostumaan sellaiseksi, että otamme ensin pohjat kotona ja sitten mennään viihtymään pikku pöhnässä ravintolaan. Kyllä meillä paljon on korjattavaa, ja siinä mielessä tämä keskustelu on ollut hyvää. Toivotaan, että tämä, sanotaanko, sovitteleva keskustelu siitä, kuinka voimme meidän juomakulttuuria kehittää unohtamatta sitä, että tällä hetkellä nuoriso on niin sanotusti raitistunut, mutta se toinen puoli, huumausaineiden käyttö, on erittäin laajaa... Sitä keskustelua ei pidä sivuuttaa siinä vaiheessa, kun keskustellaan alkoholin haittoista.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kauma.

13.51 **Pia Kauma kok:** Arvoisa puhemies! Olen hyvilläni siitä, että nämä kokoomuksen lausumaehdotukset 2 ja 3 ovat herättäneet runsasta keskustelua täällä edustajien joukossa. Niissähän puhutaan siis anniskelun alvin alentamisesta sekä viinien ulosmyynnistä. Ja haluaisin todeta täällä, vaikka edustaja Kärnä poistui jo salista, että hän totesi tässä, että nämä asiat eivät etene sen takia, että sosiaali- ja terveysministeriön virkamiehet ovat niihin vastahakoisia. Ja kyllä itse ainakin olen sitä mieltä, ettei tässä virkamiehiä voida syyttää, vaan kyllä se tahto täytyy löytyä nimenomaan tästä salista kansanedustajien keskuudesta. Esimerkiksi meillä kokoomuksessa edustaja Wallinheimo on tehnyt etämyynnin sallimisesta lakialoitteen, joka olisi antanut mahdollisuuden pienpanimoille myydä tuotteita kotiovelle. Tästä edustaja Myllykoski myöskin puhui äsken. Ja itse olen tehnyt lakialoitteen, kuten äsken totesin, tästä anniskelun arvonlisäveron alentamisesta 14 prosenttiin. Nämä ovat siis sellaisia toimia, joita nyt kannattaisi ainakin kokeilla pandemiaolosuhteissa. Tämä on hyvä olosuhde laittaa tilapäisesti voimaan tällaisia säännöksiä, jotka normaalisti eivät ole olleet, ja sitten pandemian jälkeen me voisimme arvioida, mitä vaikutuksia niillä on ollut, ja teh-

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

dä sitten esimerkiksi kokonaisesityksen, jossa otetaan huomioon näitä alviasioita, viinien ulosmyyntiä, etämyyntiä ja niin edelleen.

Mutta vielä toteaisin tuohon edustaja Myllykosken aiempaan puheenvuoroon, jossa totesitte, että ette niinkään puhuisi siitä, että valvotuissa olosuhteissa eli ravintoloissa olisi tätä alkoholia parempi tarjota: Tätä lausumaa olin itse käyttänyt aikaisemmin, mutta toin sen esille sen takia, että meillä on täällä kuitenkin sellaisia kansanedustajia, jotka ovat kovasti vastaan tätä alkoholin arvonlisäveron alentamista siellä ravintoloissa, ja minusta se olisi heille hyvä perustelu, että ainakin se olosuhde olisi sitten valvotumpi. Mutta toki voidaan ajatella niin ja itsekin ajattelen niin, että ennen kaikkea ravintolat tarjoavat fiksut puitteet ja muitakin palveluita siinä yhteydessä tämän anniskelun ohella.

Elikkä toivon todellakin, että hallitus ottaa onkeensa näitä asioita ja tuo kokonaisvaltaiset esitykset eduskunnalle.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen.

13.54 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Ymmärrän hyvin sen, että alkoholin nauttiminen palveluiden piirissä on turvallisempaa kuin kodeissa ja kadulla, mutta tässä ravintolasulun aikana näillä ehdotetuilla ponsilla suunnattaisiin alkoholin myyntiä juuri sinne kotikäyttöön, ei siis valvotusti ravintolaan. Sekin on totta ja ilahduttavaa, että suomalaisten, varsinkin nuorten, humalajuominen on vähentynyt ja nuorten joukossa myös yhä suurempi osa on ihan raittiitakin, mikä on erittäin hyvä suuntaus. Mutta tämä periaate ei kuitenkaan ole muuttunut: mitä enemmän on alkoholin saatavuutta, mitä alhaisempi on hinta, sitä enemmän on kulutusta ja sitä enemmän on haittoja, ja edelleen niin kuolemien, sairastavuuden kuin sosiaalisten haittojen lukumäärien — tämän hetkenkin lukumäärien — vertailussa alkoholi on yksinkertaisesti kansanterveydelle pahempi, itse asiassa moninkertaisesti pahempi ongelma kuin korona. Toki koronassa on erityisiä riskejä, ellei näitä vahvoja toimia tehdä, eli on erittäin paljon pahemmistakin skenaarioista mahdollisuus, mutta kuitenkin nämä tosiasiat ovat tällä hetkellä sellaiset, että kyllä myös kansanterveyden näkökulmasta alkoholiongelmat edelleen tulee ottaa vakavasti.

Täällä edustaja Arhinmäki nosti esiin mielestäni tärkeitä huomioita tästä tilanteesta sekä ravintolayrittäjien että palvelutyöntekijöiden kannalta. On kyllä erittäin tärkeää, että tässä tilanteessa kohdennetaan tietysti tätä kustannustukea yrittäjille, mutta itse kyllä toivoisin sitä, että hallitus toisi tänne myös esitykset työttömyysturvan väliaikaisesta laista, josta meillä oli jo kokemuksia, jotta yrittäjien kannalta nämä lomautusprosessit olisivat nopeampia ja että työttömyysturvan omavastuupäivien poistaminen helpottaisi näiden lomautettujen työntekijöiden tilannetta.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vartiainen.

13.57 Juhana Vartiainen kok: Arvoisa puhemies! On todella mukavaa, että nämä kokoomuksen lausumat ovat saaneet täällä näin paljon myönteistä huomiota. Mutta kyllä minä nyt vähän muistuttaisin siitä, että ei näissä asioissa voi mennä virkamiesten selän taakse. Nämä asiat ovat tietysti hallituksesta kiinni, oli sitten kysymys viinivaraston ulosmyynnistä tai sitten vaikkapa rokotusjärjestyksestä tai vaikkapa hoivahenkilökunnan palloista, joista täällä hallituksen edustajat ovat käyttäneet hyvinkin hurskaita puheenvuoroja. Totta kai virkamiehet tekevät juuri sellaiset esitykset kuin mitä hallitus määrää.

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

Tässä voisi minusta kuitenkin osoittaa sellaista pragmaattisuutta, että kun vaikka ravintolayrittäjille on kertynyt huomattavaa varastoa ja monet ovat konkurssin partaalla, niin voisi edes tilapäisesti ajatella, että he voisivat myydä tätä varastoaan ulos. Voin vakuuttaa, että sellainen lakimuutos olisi tehtävissä kohtuullisen nopeasti.

Kuuntelin myös edustaja Guzeninan puheenvuoroa rokotusjärjestyksestä. Sekin on, kuulkaa, edustaja Guzenina, hallituksen käsissä. Kansallinen rokotusasiantuntijaryhmä ja tänä aamuna Helsingin Sanomissa asiantuntijat ehdottivat alueellista kohdentamista. Täällä taas ministeri Annika Saarikko kertoi, ettei hänelle ole tullut semmoista esitystä. Mutta sehän on niin, että hallitus tekee esityksiä, jos haluaa, ja tämän pitäisi olla ihan selvää. Tai ajatelkaa tavallaan sitä paradoksia, että tässäkin salissa keskustellaan perusoikeuksien rajoittamisesta ennen kuin on edes onnistuttu saamaan raja-asiaa kuntoon.

Jotenkin minun mielestäni monet näistä puheenvuoroista ovat nyt kovin hurskaita, kun asiat ovat kuitenkin täysin hallituksen käsissä. Sama koskee tietysti hoivahenkilökunnan palkkaa. Suomessa on hoiva- ja terveysalan henkilöstöllä alhaisemmat palkat kuin kaikissa muissa Pohjoismaissa. Se asia ei muutu, ellei krooninen resurssipula julkisyhteisöissä muutu, ja siitä me ei päästä ikinä eroon, ellei työllisyysaste nouse. Senhän takia me jaksetaan kokoomuksessa, minäkin, muistuttaa työllisyysreformien tarpeellisuudesta. Välillä tulee ihan hirveitä haukkuja siitä, mitä kauheita kyykyttäjiä ja riistäjiä me muka ollaan, mutta tästähän tässä on kysymys. Suomi on ainoa Pohjoismaa, joka ei ole riittävästi sopeutunut ikääntymiseen. Se, että hoivahenkilökunnan palkat ovat muita Pohjoismaita heikommät, johtuu tästä, eikä se asia korjaannu ennen kuin tämä asia muuttuu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja al-Taee, minuutin mittainen vastauspuheenvuoro.

14.00 Hussein al-Taee sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmettelen edustaja Vartiaista nyt. Hän on markkinatalouden vahvimpia kannattajia tässä maassa. Hän on siitä ylpeä, ja minäkin siitä pidän ja olen siitä ylpeä. Mutta nyt näissä hoitoalan palkoissa, tässä kysymyksessä, menitte sosialismin puolelle. Hallitus ei näistä päätä. Hallitus on jo antanut kunnille varoja näitä varten, ja työnantajien on se palkka nyt maksettava, ei hallituksen. Ja tässä kohtaa terveisiä sinne sairaanhoitopiireihin ja kuntiin — siellä se tapahtuu. Se ei ole hallituksen käsissä, vaan näitten itsenäisten toimijoitten käsissä. Me emme sitä voi tehdä. [Välihuuto] — Rahaa sinne on laitettu. Rahaa on sinne laitettu, ja jos pyytävät lisää, tähän myös saavat, mutta heidän täytyy se päätös tehdä. Työnantajien on tämä päätös tehtävä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Juvonen.

14.01 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hieno asia, että täällä puhutaan sosiaali- ja terveydenhuollon jaksamisesta, hoitajien palkoista. Kyllä niistä on aikaisemminkin täällä puhuttu, ja perussuomalaiset ovat toistuvasti tuoneet esille sote-sektorin henkilöstön liian matalan palkkakehityksen. Olemme nostaneet koronakriisin aikana jo vuosi sitten, jo vuosi sitten — uskoisinpa, että ensimmäisenä eduskuntaryhmänä — esiin sote-henkilöstön erityisen koronalisän. Kyllä minun mielestäni hallitus voisi yhden kerran sanoa aitiosta, että sote-henkilöstö on lisänsä ansainnut. Me olemme kysyneet täällä, millä tavalla te tuette henkilöstöä, mutta ei ole tullut vastausta. Tehdään erilaisia rajoituksia ja toivotaan, että sote-henkilöstö jaksaa. Toki Suomessa vielä jaksavat sisul-

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

la ja kutsumuksella, mutta kun katsoo maailman tilastoja ja seuraa kansainvälisiä uutisia, niin kyllä järkyttävää on kuunnella esimerkiksi, miten Brasiliassa menee ei ainoastaan potilailla vaan myös hoitajilla. [Puhemies koputtaa] Eli hieno juttu, koronalisä hoitajille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Guzenina.

14.02 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä, että puhumme täällä hoitohenkilökunnan palkoista. Edustaja Juvonen, niin ikään espoolainen kunta-päättäjä, te tiedätte oikein hyvin, millä tavalla tämä logiikka HUSin osalta esimerkiksi toimii, nyt kun hallitus on hyvin runsain käsin kompensoinut kunnille näitä koronamenoja. [Paavo Arhinmäen välihuuto] Perussuomalaiset, te olette vastustaneet, te olette sanoneet, että kunnille on annettu liikaa rahaa. Minä kysyn teiltä, edustaja Juvonen, kun pidän teitä hyvin järkevänä ihmisenä: eikö tässä tilanteessa esimerkiksi HUSissa meidän kuntien, jotka olemme HUS-kuntia, meidän päättäjien pitäisi laittaa painetta nimenomaan sinne HUSiin? Kyllä meillä esimerkiksi Espoossa on varaa maksaa HUSille sen verran enemmän, että HUS antaisi näille hoitajilleen tämän koronalisän. Pyydän, että tullette samaan rintaan minun kanssani ja lähdetään yhdessä vaatimaan tätä, koska olen aivan samaa mieltä teidän kanssanne, [Puhemies koputtaa] että tämä hoitajien tilanne on aivan sietämätön.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laiho.

14.03 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hoitajien jaksaminen ja saatavuus on ihan ydinasioita tässä koko koronakriisin hoidossa, ja hoitajille pörkkänoiden antamista tässä pelkän kepin sijaan ilman muuta kannatan, ja se on tarpeen. Samalla, kun tässä puhutaan siitä, että kunnat ovat saaneet rahat ja sairaanhoitopiirit — näin on, mutta ne rahat eivät ole kohdentuneet sen mukaan, mitkä alueet ovat kärsineet eniten. Ei esimerkiksi Uudellamaalla sillä rahalla hurrata. Eli nyt katsette kyllä hallitukseen, että oikeasti myös suunnataan niitä rahoja enemmän niille alueille, jotka ovat koronasta eniten kärsineet. Siellä sitä henkilöstöä tarvitaan kaikkein eniten ja tarvitaan henkilöstölle kannustimia jaksaa tehdä ylitöitä ja joustaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt debatti menee hieman ohi majoitus- ja ravitsemustoiminnasta. — Edustaja Werning, palauttakaa keskustelu aiheeseen.

14.05 **Paula Werning sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puheenjohtaja! [Puhemies: Puhemies!] — Puhemies! — Tässä on sallittu keskustelu hoitajista, siihen pyysin debattipuheenvuoron ja siihen [1 sekunnin häiriö äänitteessä] käytän sen.

Ihmettelen nyt tässä, kun siellä kokoomuksen suunnalla, edustaja Vartiainen myöskin, olette huolissanne hoitajan palkasta ja vetoatte, että hoitajia ei ole alalla, kun nyt korona-aikana palkka on huono, niin anteeksi nyt vaan. Te olette olleet, kokoomus, hallituksessa jonkun aikaa, ja jos katsotte, että hoitajapalkat pystyttäisiin korjaamaan hallituksesta käsin, niin miksi niitä ei ole korjattu?

Hoitajia, sote-osaajia, on poistunut alalta kymmeniätuhansia jo ennen koronaa. Tämä hoitajakato ei ole alalla mikään uusia asia. Kuten Juvonenkin on ollut monesti huolissaan tästä, olen aivan samaa mieltä kanssanne tästä näin. Nyt tietenkin tässä korona-aikaan, niin kuin aiemmassa puheenvuorossani sanoin, koronalisä voitaisiin käyttää sairaanhoitopiiri-

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

reissä henkilöstöpalkkaukseen, mutta iso ongelma on siinä, miten hoitotyön johtaminen, työolot, palkkaus totta kai, saadaan kuntoon. Nämä eivät ole mitään uusia asioita. [Puhemies: Nyt on aika täynnä!] Näitten eteen pitää sitten siellä keskusjärjestöjen tehdä töitä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Myönnän vastauspuheenvuorot vielä edustajille Reijonen ja Vartiainen, ja sen jälkeen palataan aiheeseen, tai aiheeseen saa palata jo näissä debattivuoroissa. [Naurua] — Edustaja Reijonen.

14.06 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hyvä, että minun ei vielä tarvinnut pysyä aiheessa, [Puhemies: Tarvitsee! — Naurua] mutta pysyn kuitenkin aiheessa.

Korona-asia ja hoitajien jaksaminen on äärettömän tärkeitä, ja sitten pitää miettiä, miten me jatkossakin saadaan hoitajia pysymään ja miten hoitoala pysyy houkuttelevana. Se on äärettömän tärkeitä, miten me saadaan houkuttelevaksi tämä ala. Pitää olla porkkanoita.

Myös omaishoitajia täytyy muistaa, henkilökohtaisia avustajia, loputon lista. Kaikenlaisiin tällaisiin sote-asioihin pitää kiinnittää huomiota, niin että hoitajat todella jaksavat ja omaishoitajat jaksavat. Se on tärkeitä, että saataisiin vaikka omaishoidon tuki verottomaksi. Jo sillä autettaisiin paljon jaksamaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt edustaja Vartiainen, ja sen jälkeen puhujalistaan.

14.07 Juhana Vartiainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nopeasti vain edustaja Werningille se, että hallitus on kuitenkin avainasemassa siinä, että välillisesti voidaan helpottaa julkissektorin tilannetta. Nostakaapa työllisyysaste 78 prosenttiin, niin te huomaatte, että myös hoivahenkilökunnalle löytyy ihan erilaisia resursseja. Ja siihen 78 prosenttiin löytyy eväät esimerkiksi kokoomuksen vaihtoehtobudjetista. [Paula Werningin välihuuto]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Puhujalistaan. Edustaja Hopsu.

14.07 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Piti käyttää lyhyesti puheenvuoro ravintoloiden ja pienpanimoiden alkoholin ulosmyynnistä, ensin siis siitä, mutta kun en päässyt äsken debattiin, niin kommentoin näitä muitakin.

Kyllä hieman surulliselta kuulostaa edustajan työn painoarvon kannalta se, että meidän pitää täällä pyytää tai toivoa kansalaisaloitteita, joten toivoisin, että muun muassa Myllykosken ja Wallinheimon tekemät aloitteet etenevät ja eduskunnan ääni tulee siinä kuultua. Myös itse kipuilen näiden lausumien kanssa. Ymmärrän, että tässä aikataulussa ei millään saada viinien ulosmyyntiä säädettyä, ja sen takia juurikin nämä tehdyt aloitteet ovat tärkeitä ja toivon, että ne etenevät ja ministeri siinä myös ottaa ja kantaa sen vastuun, joka hänellä on.

Sitten tuli kysymyksiä HUSin mahdollisuuksista lisäkorvauksiin, ja erityisesti meitä espoolaisia edustajia haastettiin. Toivon myös, että Espoo voisi ottaa mallia Helsingistä, joka on näitä rahoja käyttänyt hoitohenkilöstön palkankorotuksiin. Ehkä voimme jotain samantyyppistä ratkaisua hakea myös meidän kunnan puolella.

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

Muistutan samassa, että tämä tilanne ei koske pelkästään sairaanhoidon ja terveydenhoidon henkilöstöä vaan meillä on myös varhaiskasvatuksen, koulun ja opetuksen henkilöstö, joka on koko ajan tämän koronatilanteen kanssa tekemisissä, ja se tulee huomioida muun muassa rokotejärjestyksessä silloin, kun näitä alueellisia rokotuksia saadaan käyntiin. Olen vakuuttunut siitä, että ne kyllä etenevät heti, kun nämä kriittiset ryhmät on tehty — tällainen keskustelu — ja ymmärtääkseni on aivan selvä, että myös asiantuntijoita kuullaan tässä.

Vielä: Edustaja Räsänen nosti tärkeän huomion siitä, että yrityksiä auttaisi myös se, että nämä lomautuspykälät, jotka olivat käytössä aiemmin, jatkuisivat. Toivon, että myös ne etenevät.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Rantanen, Mari.

14.09 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Niin mukava kuin täällä eduskunnassa on puhua, niin haluan tässä kohtaa muistuttaa, että ravintolat odottavat tällä hetkellä tätä ratkaisua, ja tältä osin ehkä tämmöiseen laajaan alkoholipoliittiseen keskusteluun ei kannata tässä kohtaa mennä — nimittäin heidän pitäisi tietää, mitä huomenna tehdään, aukaistaanko ravintolat vai eikö aukaista, ja tältä osin toivon, että tämä keskustelu ei kauheasti laajenisi. Mutta kun se nyt kerran laajeni, niin sanon muutaman sanasen. [Naurua]

Ensin toivon, että hoitohenkilökunta pistää tämän päivämäärän erittäin tarkasti korvan taakse. Nimittäin edustaja al-Tae sanoi, että jos kunnat pyytävät rahaa hoitajien palkkaamiseen, niin sitä myös saavat. Muistakaa tämä. Nimittäin tämä on kova lausunto hoitoalan henkilöstön palkkoihin, mikä on sinänsä oikein, mutta toivon, että myös pidätte sananne, ettei käy niin kuin vappusatasen kanssa.

Arvoisa puhemies! Otan muutamaan kohtaan vielä kiinni.

Ensin tämä asia, että nyt kun näitä ravintoloita pidetään erittäin tiukasti sulkutoimien alla, niin jotta tämä on oikeudenmukaisen tuntuista, niin silloin ihan oikeasti... Me ollaan vuosi pyydetty, että meidän rajatoimet olisivat yhtä tiukan kontrollin alla, ja tätä on nyt hallitukselta pyydetty, toivottu ja vaadittu, ja edelleenkin sitä esitystä ei näy. Ravintoloitsijoilta tulee aika paljon viestiä siitä, että he ymmärtävät nämä toimet, mutta he pitävät erittäin epäoikeudenmukaisena sitä, että heidän työnsä ja elinkeinonsa on sulki ja samaan aikaan raja on auki, ja se on täysin kestämatöntä. Tämä vie pohjan näiden rajoitustoimien legitimitetiltä, koska se virus tulee koko aika uudestaan, uudestaan ja uudestaan, ja jos katsoitte, niin jälleen on löytynyt uusi vaarallinen mutaatio, jonka Thaimaa itse asiassa uutisoi.

Sitten tähän rokoteasiaan. Eilen Asko Järvinen HUSista oli Ykkösaamun haastattelussa, ja hän esitti tämän... Mekin ymmärrämme sitä alueellista painottamista erityisen hyvin tänne epidemia-alueille, mutta on ollut täysin käsittämättömiä lausuntoja, että ne kohdistettaisiin pelkästään maahanmuuttajiin, [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Emme me ole kannattaneet! — Maria Guzeninan välihuuto — Paula Werningin välihuuto] ja näin ei voi olla, mutta Asko Järvinen esitti... — Kyllä, näin on, lukekaa mitä täällä on puhuttu THL:stä ja HUSista. [Maria Guzenina: Emme me ole kannattaneet!] — ...mutta Asko Järvinen totesi, että tämä voitaisiin tehdä kaikista oikeudenmukaisimmin ja lääketieteellisesti parhaimman riskiarvion mukaan niin, että ne kohdistetaan ikäryhmittäin. Eli kun me saamme viisikymppiset ja siitä yli rokotettua, niin tässä voisi olla se, millä päästään myöskin ulos ja kohti sitä exit-suunnitelmaa, jota odotamme hallitukselta edelleenkin. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laiho. — Emme mene enää debattiin.

14.12 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Ravintolat todellakin odottavat nyt ratkaisua siihen, mitä he huomenna tekevät ravintoloissaan. Ja nyt meillä on tämä sulkuesitys, joka on saanut kannatusta. Tässä tilanteessa se on varmasti perusteltu, mutta meidän pitää huolehtia siitä, että ne korvaukset ovat riittävät, ja myöskin siitä, että meillä on tästä ulospääsytie. Ja tässä on keskusteltu niistä vaihtoehtoista ja siitä, mitä kokoomus on nostonut esille tässä ja on myös lausumissaan nostonut, että millä tavalla voitaisiin osaltaan tukea ravintola-alaa tässä vaikeassa tilanteessa.

Samaan aikaan meillä on täällä eduskunnassa käsittelyssä jatko ravintolarajoituslakiesitykselle, joka käytännössä olisi kuolinisku monille ravintoloille. Eli tämän nyt kolmen viikon sulun jälkeen tulisi jatkoksi toinen esitys, joka löisi kyllä ravintolat ihan lyttyyn ja olisi niille työntekijöille merkittävä asia toimeentulon ja elämän, tulevaisuuden suunnitelmien kannalta. Eli siihen esitykseen liittyen nyt olisi kaikkien ymmärrettävä se, että meidän pitää löytää ne mahdollisuudet, millä tavalla ravintolat voivat toimia terveysturvallisesti ja niin, ettei niitä voi määrätä laittamaan kello kuudelta kiinni ilman, että se vaikuttaa niihin merkittävällä tavalla: voi olla pöytiin tarjoilua, voidaan huolehtia turvaväleistä, voi olla ulkoterasseja, ja voidaan huolehtia siellä hygieniasta, sopia etukäteisajanvarauksesta osassa ruokaravintoloista ja pidentää sitä aukioloa sillä perustein. Se pystytään tekemään hallitusti.

Nyt tarvitaan ravintoloihin vain luottamusta myöskin päättäjien taholta, hallituksen taholta siihen, että kyllä ne ravintolat hoitavat asian turvallisesti. Kaikki ollaan varmasti samaa mieltä, tai ei tunnuta olevan, että ruokaravintolat ja seurusteluravintolat pitää määrittellä erikseen, profiloida. Miksi näissä esityksissä ei ole myöskään huomioitu sitä, että ne ovat erityyppisiä ravintoloita, ruokaravintolat ja seurusteluravintolat, ja myöskin riski infektion leviämiseksi on erilainen näissä ihan luontaisella tavalla, kun toisessa liikutaan enemmän ja on sitten enemmän alkoholitarjoilua? Nämä asiat olisi kyllä välttämätöntä huomioida sitten tässä seuraavassa esityksessä, joka on siis nyt eduskunnassa käsittelyssä. Ja toivon, että puolueet siinä oikeasti myöskin ovat valmiita tekemään eduskunnassa sellaisia ratkaisuja, jotka edesauttavat ravintoloiden selviytymistä. [Puhemies koputtaa] Nyt tämänhetkinen esitys, mikä STM:stä on tullut, ei sitä tee.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Pirttilahti.

14.16 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa herra puhemies! Teille myös hyvää palmusunnuntaita! [Puhemies: Kiitos!] Ja virvon varvon tuoreeks terveeks, ja vitsat sulle ja lahjat mulle. Tämä on hyvin monipuolinen keskustelu ollut — lähestulkoon niin kuin tämä virpomiskeskustelu nuorten parissa — siinä, miten se on käsitelty. Tuo alkoholilain osuus, mikä tässä on käsitelty, on myös ollut mukana, myös edustaja Savolan kanssa esimerkiksi viimeksi kirjallisella kysymyksellä, mutta ne vastaukset ovat olleet aika tylyjä. Ja monet meistä ovat tehneet aloitteita, mutta nehan kuoleentuvat aina valtiopäivien välissä, ja siitäkin syystä niitä varmaan monesti on tehty. Mutta eivät ne oikeastaan ole vaikuttaneet tähän vakinaiseen lainsäädäntöön. Nythän me puhutaan väliaikaisesta lainsäädännöstä.

Eli tällä hengellä, mitä meillä tässä tänään on tullut sen puolesta, lähdetään yhdessä puuhaamaan vakinaiseen, pysyvään lainsäädäntöön muutoksia. Mutta kuten täällä jo edustaja Mia Laiho pääsi asiaan ja myös edustaja Rantanen tapaili jo sitä, niin kyllä yrittäjät odot-

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

tavat tätä lainsäädäntöä, selkeyttä siihen, miten tämä menee eteenpäin juurikin siitä, kuinka sulut tapahtuvat, minkä tyyppisissä ravintoloissa, mikä on se maakuntajako, mikä se välttämättömyys on siinä ja onko erilaisista tapahtumista kompensatio, mikä kustannuksiin sitten aiheutuu. Toivottavasti tässä päästään vilkkaasti eteenpäin mutta myös katsotaan sen elinkeinon ja sen ravintolanpitäjän puolta. [Juhana Vartiainen: Hyvä puheenvuoro!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Savola.

14.17 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Laiholle haluan vain todeta sen, että ei tässä kukaan halua rajoituksia ravintoloille tehdä, ei missään tapauksessa, mutta tässähän hoidetaan tätä vakavaa tilannetta, mikä tässä maassa on menossa. Ja toivon mukaan nämä rajoitukset nyt tepsivät niin, että ei tarvitse mennä enää jatkotoimenpiteisiin ja sulkuihin ravintoloidenkaan osalta. Kyllä siellä helisemässä ollaan, kyllä se viesti on vahvasti kuultu. Sen takia on erittäin tärkeitä, että on yrittäjillä nyt tiedossa, mitä tapahtuu ja milloin tapahtuu, mitä voi tehdä ja mitä ei voi tehdä. Tämä epätietoisuus myöskin siellä yrittäjäkentällä on ollut äärimmäisen hankalaa, ja tästä ainakin itse olen yhteydenottoja saanut.

Mitä tulee sitten juurikin nyt määrättävään lakiin ja mahdollisiin jatkolakeihin, niin kyllä se oikeasuhtaisuus on tässä avainasemassa: Se, että ei tehdä ylimitoitettuja toimenpiteitä. Niillä toimenpiteillä halutaan ainoastaan täsmällisesti rajata niin, että tauti ei pääsisi leviämään.

Ja kolmas juttu on se, että yrittäjille annettavat korvauksethan eivät riitä, mutta pientä apua siitä on olemassa, että nämä saadaan myöskin riittävällä tavalla ja ripeästi näille yrityksille ohjattua. Tässä hallitus toimii ja näihin puuttuu.

Viimeiseksi haluan vielä todeta tähän alkoholilainsäädäntöön liittyen sen, että kyllä se enemmistön henki täällä selväksi on tullut, mitä halutaan tehdä, ja muutoksia tässä maassa alkoholilainsäädäntöön tarvitaan, niin että yrittäjät voivat vapaammin täällä toimia, vapaammin elää, ja myöskin kansalaisiin luotetaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Juvonen.

14.19 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Nyt tällä hallituksen esityksellä siis suljetaan ravintolat 18.4. saakka, ja täällä on käyty hyvää keskustelua siitä, mitä vaikutuksia sillä on niin ravintoloitsijoille, työntekijöille kuin myös ihmisille. Perussuomalaiset ovat mukana kokoomuksen tekemissä lausumissa. Täällä on käyty keskustelua viinien ulosmyynnistä, että se sallittaisiin tilapäisesti anniskelu-oikeuden omaaville ravintoloille, ja tässä on juurikin kyseessä se, että kun henkilö ostaa ravintolasta mukaansa ruokaa, niin sen sivussa ne, joilla on anniskelu-oikeus, voisivat myydä mukaan esimerkiksi viiniä.

Täällä on käyty keskustelua nyt sitten näistä haitoista. Haluan nostaa esille tässä keskustelussa tämän haimatulehdus- ja haimasyöpäteeman, minkä, edustaja Räsänenkin, nostitte. Meillä on Suomessa kaksi syöpämuotoa, joista kun kerrotaan, että tällaiseen on sairastunut, niin aina sanotaan, että oma vika. Toinen on haimasyöpä, ja toinen on keuhkasyöpä. On totta, että runsas alkoholinkäyttö lisää esimerkiksi haimatulehduksia, kuin myös haimasyöpää, sitä ei käy kiistäminen. Runsa tupakointi lisää keuhkasyöpää. Mutta on myös niitä tapauksia, missä alkoholi ei ole selittävä teema. Haluan sen vuoksi pitää tämän pu-

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

heenvuoron, koska syitä siihen, miksi hyvin moni ihminen sairastuu esimerkiksi haimatu-lehdukseen, ei välttämättä löydetä. Siellä on erilaisia yksilöllisiä sairaudelle altistavia syitä tai siltä suojaavia tekijöitä.

Tuolla Kolmiosairaalassa toimitaan hyvinkin vahvasti koko ajan, on korona tai ei. Osas-toilla on paljon leikkauspotilaita ja erilaisia syitä, miksi siellä on sitten esimerkiksi haimas-sa kasvain. Eli yksinomaan alkoholi ei selitä. Toki se on se suurin riski, mutta sitten on aina osa niitä, joilla se ei ole selittävä syy, ja siinäkin mielessä on tärkeää, että ymmärrämme näitä potilaita, että se voi olla myös aika suuri loukkaus sanoa, että alkoholista aiheutui si-nun ongelmiasi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Räsänen.

14.21 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämä keskustelu on ollut kyllä aika merkillinen, kun täällä olen kuunnellut erityisesti eri hallituspuolueiden edustajia nimen-omaan näistä kohta äänestettävistä ponsista, joista yksi liittyy tähän alkoholin ulosmyyn-tiin. Näyttää siltä, että vain kristillisdemokraatit ovat sydämestään tukemassa nyt tätä hal-lituksen ja valiokunnan mietinnön linjaa tässä kysymyksessä. [Paavo Arhinmäki: Se ei si-nänsä yllätä!]

Mutta täällä on käyty keskustelua myös tästä rokotusjärjestyksestä, ja kyllähän todella-kin nämä rokotukset, joita odotamme, ovat tie ulos näistä rajoituksista. Itse ajattelen, että on tärkeää, että rokotejärjestyksessä edetään tiukasti terveysperusteisesti. Kyllä jokaisen ihmisen henki ja terveys on yhtä arvokas, ja ennen mahdollisiin alueellisiin painotuksiin siirtymistä on kyllä syytä huolehtia niin iäkkäiden kuin riskiryhmiin kuuluvien rokotuksis-ta. Täytyy muistaa, että ei se iän aiheuttama riski veitsellä leikaten poistu siinä 70 vuoden iässä, vaan tiedämme, että 60-vuotiailla, varsinkin miehillä, on erittäin suuri, suurentunut riski taudin vakaviin muotoihin, tehohoitoon ja myös kuolemaan, ja tämä koskee myös yli 50-vuotiaita. Eli toivon sitä, että kaikkialla Suomessa vähintään nämä yli 60-vuotiaat, mie-luiten myös yli 50-vuotiaat, rokotetaan ennen kuin mihinkään alueellisiin painotuksiin mennään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä edustaja al-Tae.

14.23 Hussein al-Tae sd: Arvoisa puhemies! On tehtävä nyt selväksi ja painotettava voi-makkaasti ehkä se, että kun teemme nyt rajoituksia mukaan lukien tämä rajoitus, niin kus-tannustukien, kompensatiokorvauksien, täytyy olla askeleen edellä näitä rajoituksia. Sil-loin luomme sellaisen tilanteen, että erilaisilla yrittäjillä on näkymä koko ajan siitä huomi-sesta, ei ainoastaan siitä, onko huomenna auki vai kiinni, vaan erityisesti näkymä siitä, että firma pysyy pystyssä. Tämä on se tapa, jolla tätä järjestystä täytyisi pystyä muuttamaan ja yrittää kirittää nyt sitten kollegoita hallituksessa ja täällä eduskunnassa, että me pystyttäi-siin näitä tukiasioita, kompensatio-asioita, edistämään vielä voimakkaammin ja olisimme sitten aina askeleen edellä näihin rajoituksiin nähden.

Sitten vielä tästä rokotusjärjestyksestä. En näe, että etnisiin perustein ketään pitäisi ro-kottaa. Se kuulostaa vähän pöhköltä ajatukselta itse asiassa. [Eduskunnasta: Ei ole kukaan ehdottanutkaan! — Vasemmalta: Poliisit pitäisi!] Se on erittäin huono ehdotus, kuka on-kaan tehnyt sellaista, että etnisiin perustein ruvettaisiin rokottamaan, jakamaan ihmisiä. Se on väärä ehdotus, sitä ei pidä tehdä, eikä sitä täällä pidä toistaa. Joitain asioita voimme po-

Punkt i protokollet PR 33/2021 rd

litiikassa politisoida rauhassa loputtomiin, mutta tässä rokotusjärjestysasiassa kannattaa olla varovainen. Nimittäin kansalaiset katsovat tarkkaan, olemmeko me eduskunnassa nyt laittamassa erilaisia ihmisiä vastakkain vai ei. Tässä toivoisin, että emme lähtisi politisoimaan tätä rokotusjärjestysasiaa, vaan teemme niin, että parlamentaarisesti katsomme, mitä epidemiologit ja muut asiantuntijat ovat tästä mieltä, ja kuuntelemme heitä tarkasti ja teemme yhtenäisiä, hyviä päätöksiä koko Suomen, kaikkien suomalaisten, edun toteuttamiseksi.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen godkände lagförslaget i proposition RP 38/2021 rd utifrån beslutet i första behandlingen. Andra behandlingen av lagförslaget avslutades.

Andre vice talman Juho Eerola: Under debatten har tre förslag till uttalanden framställts så riksdagen ska nu votera om ärendet. Voteringarna verkställs under detta plenum efter en kort paus. Plenum och behandlingen av ärendet avbryts nu. Plenum fortsätter klockan 14.35 — sommartid.

Riksdagen avbröt plenum klockan 14.26.

Riksdagen fortsatte plenum klockan 14.35.

Andre vice talman Juho Eerola: Nu fortsätter plenum som avbröts klockan 14.26 och behandlingen av ärende 3 på dagordningen.

Under debatten har Pia Kauma understödd av Heikki Autto framställt tre förslag till uttalanden i enlighet med reservationen.

Redogörelsen godkändes.

Betänkandet ”ja”, Pia Kaumas förslag 1 ”nej”. Omröstningsresultat: 32 ja, 24 nej; 143 frånvarande (omröstning 2). Riksdagen godkände betänkandet.

Betänkandet ”ja”, Pia Kaumas förslag 2 ”nej”. Omröstningsresultat: 34 ja, 22 nej; 143 frånvarande (omröstning 3). Riksdagen godkände betänkandet.

Betänkandet ”ja”, Pia Kaumas förslag 3 ”nej”. Omröstningsresultat: 33 ja, 22 nej; 144 frånvarande (omröstning 4). Riksdagen godkände betänkandet.

Ärendet slutbehandlat.